

Migratieradar T3

september - december 2022

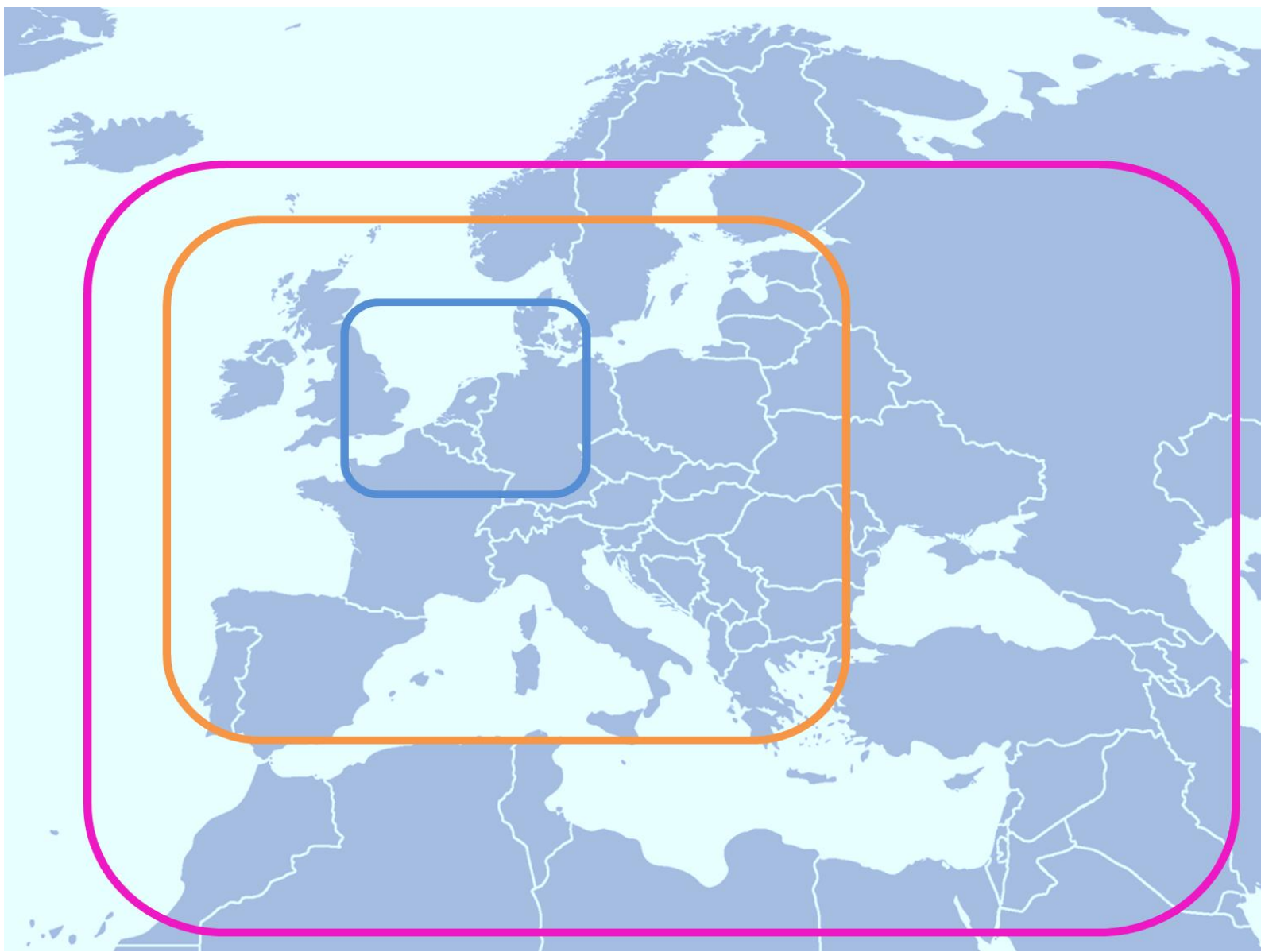
Ontwikkeling en verwachting van asiel gerelateerde migratie

Koninklijke Marechaussee

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Colofon

Titel	Migratieradar september - december 2022. Ontwikkeling en verwachting van asiel-gerelateerde migratie.
Inhoud	De Migratieradar is een kwalitatief en kwantitatief analyseproduct. Het analyseert asiel-gerelateerde migratie naar en binnen de EU+ (Europese Unie, Noorwegen, Zwitserland en IJsland) met een specifieke focus op Nederland. Deze versie van het rapport bevat de volgende onderdelen: 1. asielaanvragen in Nederland; 2. 4 uitgelichte nationaliteiten; 3. ontwikkelingen in herkomst- en transitlanden; 4. (beleids)ontwikkelingen in Nederland, en in de EU De Migratieradar voorziet de migratieketen van overzicht ter ondersteuning van beleid en uitvoering.
Rapportageperiode	De Migratieradar wordt eens per tertiaal uitgebracht. Dit rapport blikt terug op de periode september - december 2022. De gegevens zijn ter vergelijking aangevuld met gegevens uit voorgaande maanden en uit dezelfde periode van een jaar eerder. Informatie is verwerkt tot 7 februari 2023.
Samenwerking	De Migratieradar is tot stand gekomen door samenwerking met Team Onderzoek en Expertise Land en Taal (TOELT) van de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) en de Koninklijke Marechaussee (KMar).
Bronnen	De Migratieradar is gebaseerd op informatie uit databases en mediaberichten. Daarnaast worden signalen meegenomen uit (ad hoc) onderzoeken van O&A. IND SUA Onderzoek & Analyse Ministerie van Justitie en Veiligheid Immigratie en Naturalisatiedienst Rijnstraat 8 2515 XP Den Haag Postbus 16275 2500 BG Den Haag

Inhoud

1	TERUGBLIK ASIELAANVRAGEN IN NEDERLAND	5
1.1	EERSTE ASIELAANVRAGEN IN NEDERLAND	5
1.1.1	Meest voorkomende nationaliteiten	6
1.1.2	Asielaanvragen van personen afkomstig uit veilige landen van herkomst	8
1.1.3	Asielaanvragen van personen uit visumvrije landen	9
1.1.4	Asielaanvragen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen	10
1.2	TIJDELIJKE BESCHERMING	11
1.2.1	Tijdelijke bescherming in Nederland	12
2	UITGELICHTE NATIONALITEITEN	13
2.1	SYRIËRS	14
2.1.1	Toelichting figuren eerste asielaanvragen	14
2.1.2	Ontwikkelingen	14
2.2	ALGERIJNEN	16
2.2.1	Toelichting figuren Eerste asielaanvragen	16
2.2.2	Ontwikkelingen	16
2.3	COLOMBIANEN	18
2.3.1	Toelichting figuren Eerste asielaanvragen	18
2.3.2	Ontwikkelingen	19
2.4	IRANIËRS	20
2.4.1	Toelichting figuren Eerste asielaanvragen	20
2.4.2	Ontwikkelingen	21
3	RELEVANTE ONTWIKKELINGEN IN DE REGIO'S	22
3.4	SUB-SAHARA AFRIKA	22
3.4.1	Ethiopië	22
3.4.2	Somalië	22
3.4.3	Eritrea	23
3.5	NOORD-AFRIKA	23
3.5.1	Marokko	23
3.5.2	Tunesië	24
3.6	AZIË	24
3.6.1	Afghanistan	24
3.6.2	Pakistan	25
3.6.3	China	25
3.7	MIDDEN-OOSTEN	26
3.7.1	Irak	26
3.7.2	Turkije	27
3.7.3	Jemen	28
3.8	EUROPA	28
3.8.1	Oekraïne	28
3.8.2	Belarus	29
3.8.3	Russische federatie	29
4	(BELEIDS)ONTWIKKELINGEN IN DE EU	31

4.1 (BELEIDS)ONTWIKKELINGEN IN NEDERLAND	31
4.1.1 <i>Beoordeling asielaanvragen</i>	31
4.1.2 <i>Bestuurlijke afspraken, aanvullende maatregelen en heroriëntatie asiel</i>	31
4.1.3 <i>Opvang</i>	32
4.1.4 <i>Oekraïense ontheemden</i>	32
4.1.5 <i>Wijzigingen landenbeleid</i>	33
4.1.6 <i>Overige wijzigingen</i>	33
4.2 (BELEIDS)ONTWIKKELINGEN IN ANDERE EU-LIDSTATEN	33
4.2.1 <i>België</i>	33
4.2.2 <i>Denemarken</i>	34
4.2.3 <i>Duitsland</i>	34
4.2.4 <i>Finland</i>	34
4.2.5 <i>Frankrijk</i>	34
4.2.6 <i>Griekenland</i>	34
4.2.7 <i>Hongarije</i>	35
4.2.8 <i>Ierland</i>	35
4.2.9 <i>Italië</i>	35
4.2.10 <i>Spanje</i>	35
4.2.11 <i>Tsjechië</i>	35
4.3 (BELEIDS)ONTWIKKELINGEN OP EU-NIVEAU	35
4.3.1 <i>Kroatië nieuw Schengenland</i>	35
4.3.2 <i>Bosnië-en-Herzegovina kandidaat EU-lidmaatschap</i>	36
4.3.3 <i>Samenwerkingsovereenkomst met Egypte</i>	36
4.3.4 <i>Verlenging tijdelijke bescherming</i>	36
4.3.5 <i>Frontex</i>	36
4.3.6 <i>Overig</i>	36

1 Terugblik asielaanvragen in Nederland

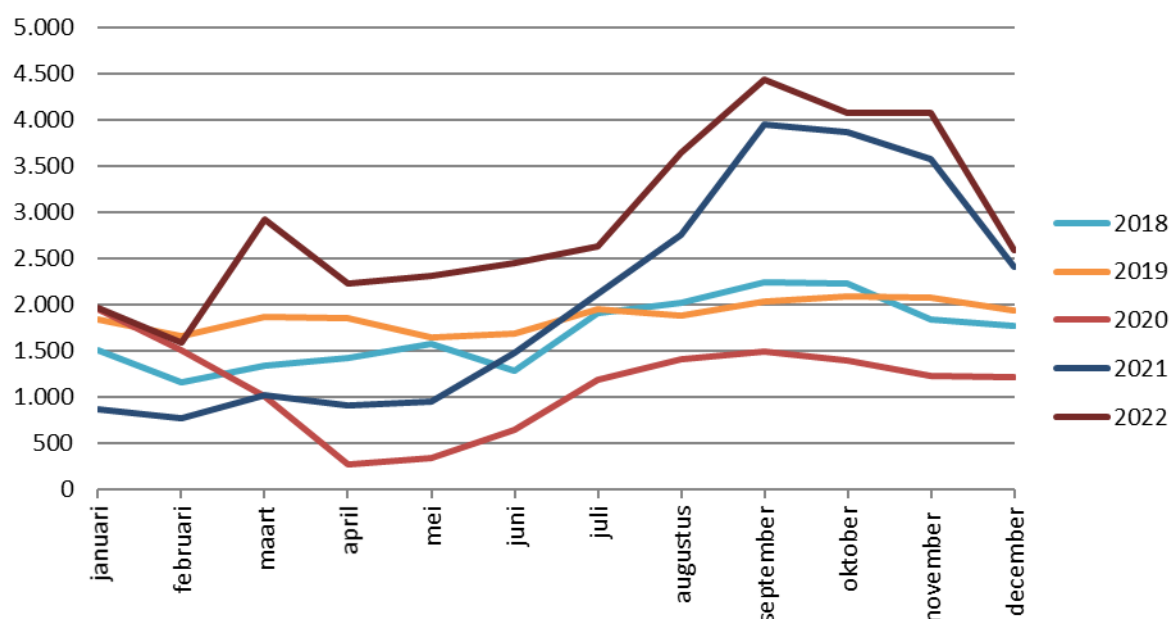
In dit hoofdstuk staan de ontwikkelingen van asielaanvragen van de meest voorkomende en meest opvallende nationaliteiten in Nederland in het derde tertaal van 2022.

1.1 Eerste asielaanvragen in Nederland

In deze paragraaf wordt gerapporteerd over het aantal eerste asielaanvragen in Nederland. Tijdens het derde tertaal was er sprake van een achterstand bij de registratie van nieuwe asielzoekers in Nederland. Deze achterstand was aan het einde van het tertaal nog niet geheel ingelopen. Hierdoor geven de onderstaande cijfers geen *exact* beeld van ontwikkeling van de instroom en herkomst van asielzoekers in de besproken periode. Zij geven naar onze mening wel een goed *indicatief* beeld.

In het derde tertaal is het totaal aantal ingediende eerste asielaanvragen in Nederland ruim 15.000. Dit is iets hoger dan vorig jaar en flink hoger dan in de jaren daarvoor (zie [Figuur 1.1](#)). Vanaf maart is het aantal eerste asielaanvragen relatief hoog ten opzichte van voorgaande jaren. In 2020 en grotendeels 2021 werd de asielinstroom beïnvloed door de COVID-19 pandemie en de daaraan gerelateerde reisrestricties, maar te zien is dat het aantal aanvragen in bijna alle maanden van 2022 ook hoger ligt dan in 2018 en 2019, toen de COVID-pandemie de reisbewegingen nog niet beïnvloedde. **Het totale aantal aanvragen in het derde tertaal is ook substantieel hoger dan in het tweede tertaal (+4.129; +37%).** Zoals zichtbaar in [Figuur 1.1](#) lijkt er deels sprake van een seizoenseffect: het aantal asielaanvragen neemt in de loop van de zomer doorgaans toe. Deze stijging is dit tertaal en hetzelfde tertaal vorig jaar echter sterker dan voorgaande jaren.

Figuur 1.1 – Aantal eerste asielaanvragen van januari 2018 t/m december 2022

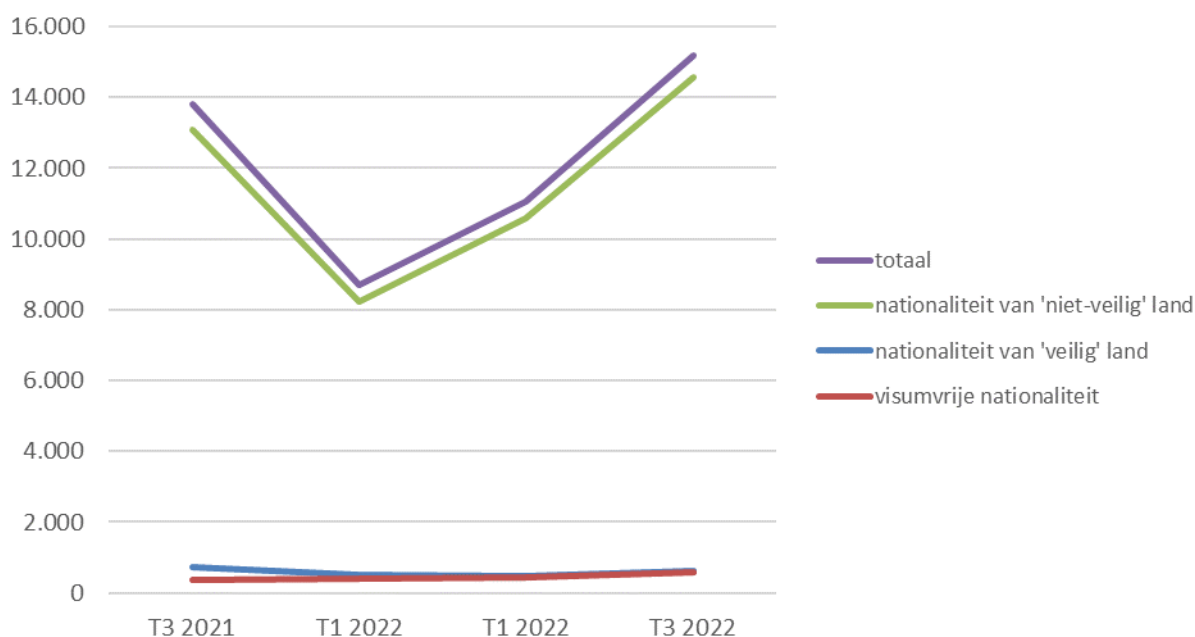
Bron: METIS Factboards, per tertaal geraadpleegd aan het begin van ieder nieuw tertaal.

De algemene situatie in een aantal herkomstlanden van asielzoekers wordt als veilig beschouwd¹ en van een aantal (al dan niet als veilig gedefinieerde) herkomstlanden mogen onderdanen zonder visum (visumvrij) Schengen en dus Nederland inreizen². Bijna alle asielaanvragen het afgelopen jaar zijn gedaan door personen met een nationaliteit van andere dan veilige landen (zie [Figuur 1.2](#)). Een klein deel (4% in T3) had een nationaliteit van een veilig land en/of een nationaliteit waarmee Nederland visum-vrij ingereisd kon worden (4% in T3).

1 Welke landen staan op de lijst van veilige landen van herkomst (asielzoekers)? | Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 10 januari 2023.

2 Lijst met niet-visumplichtige nationaliteiten - Schengenvisum.info. Geraadpleegd op 10 januari 2023.

Figuur 1.2 Eerste asielaanvragen in Nederland totaal en per type nationaliteit in vier tertalen.^a

^a 'niet-veilig' houdt in dit geval in dat een land niet als 'veilig'³ gedefinieerd is.

1.1.1 Meest voorkomende nationaliteiten

Figuur 1.3 toont de twintig meest voorkomende nationaliteiten onder eerste aanvragers van asiel in Nederland in het derde tertaal van 2022. **Syriërs vormen nog steeds verreweg de grootste groep onder alle aanvragers (41%).** Figuur 1.4 toont het aantal eerste asielaanvragen van de vijf meest voorkomende nationaliteiten in het derde tertaal en de bijbehorende aantallen van de voorgaande drie tertalen. Geen van deze vijf nationaliteiten behoort bij een land dat is aangemerkt als veilig land van herkomst. **Nieuw in de top vijf van dit tertaal ten opzichte van vorig tertaal zijn Somaliërs (plek 4, 4%), terwijl Afghanen juist niet meer in de top vijf staan.** Het aantal eerste asielaanvragen door Afghanen halveerde bijna van ruim 1.000 in het tweede tertaal naar bijna 550 in het derde tertaal. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk samen met de afname in het aantal personen uit Afghanistan dat Nederland in de betreffende perioden overbracht. Van april t/m halverwege augustus waren dit er ruim 1.000⁴, van halverwege augustus t/m november bijna 300⁵.

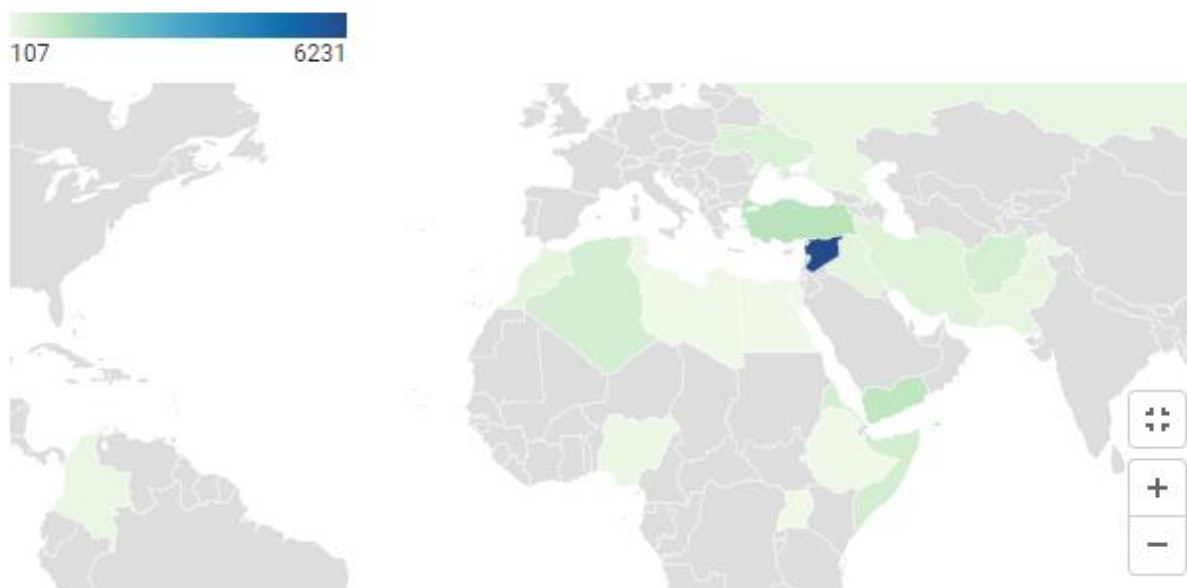
³ Welke landen staan op de lijst van veilige landen van herkomst (asielzoekers)? | Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd op 10 januari 2023.

⁴ Minister van Buitenlandse Zaken, 15 augustus 2022, Kamerbrief Voortgang overbrengen Afghanistan.

⁵ Minister van Buitenlandse Zaken, 17 oktober 2022, Kamerbrief Voortgang overbrengen Afghanistan.

Minister van Buitenlandse Zaken, 6 december 2022, Kamerbrief Voortgang overbrengen Afghanistan.

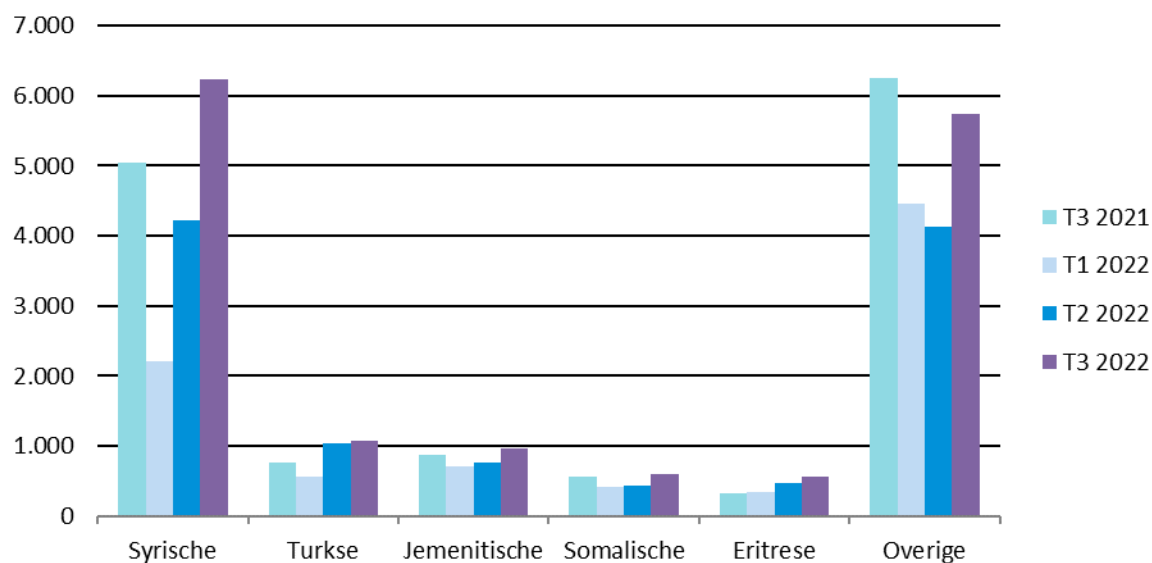
Figuur 1.3 – Visuele weergave top 20 nationaliteiten eerste asielaanvragen in Nederland T3.^{a,b}

^a Naarmate een land donkerder, niet-grijs gekleurd is, zijn er meer eerste asielaanvragen door personen met de nationaliteit van dat land gedaan.

^b Bron: METIS Factboards, geraadpleegd op 10 januari 2023. Figuur gemaakt op datawrapper.de.

Figuur 1.4 – Aantal eerste asielaanvragen voor top 5 nationaliteiten in Nederland in vier tertalen

Bron: METIS Factboards, per tertaal geraadpleegd aan ieder begin van een tertaal over het vorige tertaal. Top 5 is gebaseerd op de top 5 in het derde tertaal 2022.

Net als het totaal aantal asielaanvragen, was ook het aantal asielaanvragen voor de vijf meest voorkomende nationaliteiten in het derde tertaal hoger dan in het tweede tertaal. **Onder Syriërs steeg het aantal aanvragen, na de eerdere stijging vorig tertaal, flink verder (+2.008, +48%) en kwam hiermee boven het aantal aanvragen door Syriërs een jaar geleden (+1.178, +23%).** Mogelijk heeft dit te maken met aanhoudende onrust in Syrië (zie [paragraaf 2.1.3](#)) en vrees van Syriërs die in Turkije zijn om Turkije op termijn te moeten verlaten (zie [paragraaf 4.2.3](#)).

Ook onder **Somaliërs** was het aantal aanvragen in het derde tertaal ongeveer 1,5 keer zo hoog als in het tweede tertaal (+173), maar in absolute aantallen beduidend lager dan het aantal

asielaanvragen door Syriërs. Wellicht dat het toegenomen geweld in Somalië (zie paragraaf 4.1.2) hier een oorzaak van is.

Onder Eritreeërs valt met name de stijging op ten opzichte van het derde tertaal van 2021 (+234, +71%) en begin 2022. In september kondigde de president van Eritrea nog een algehele mobilisatie voor dienstplichtigen af (zie paragraaf 4.1.3).

Ook onder Turken is de stijging ten opzichte van eind 2021 duidelijk (+320, +42%), terwijl het aantal ten opzichte van vorig tertaal nagenoeg stabiel bleef (+42, +4%). In de EU+ als geheel nam het aantal asielaanvragen door Turken echter relatief sterk toe (zie paragraaf 1.3), ondanks dat enkele EU-landen een transitvisumplicht voor Turken invoerden (Migratieradar T2 2022). Onder Jemenieten in Nederland zijn de stijgingen iets kleiner: een kwart meer ten opzichte van het derde tertaal vorig jaar en tien procent meer ten opzichte van het tweede tertaal van dit jaar.⁶

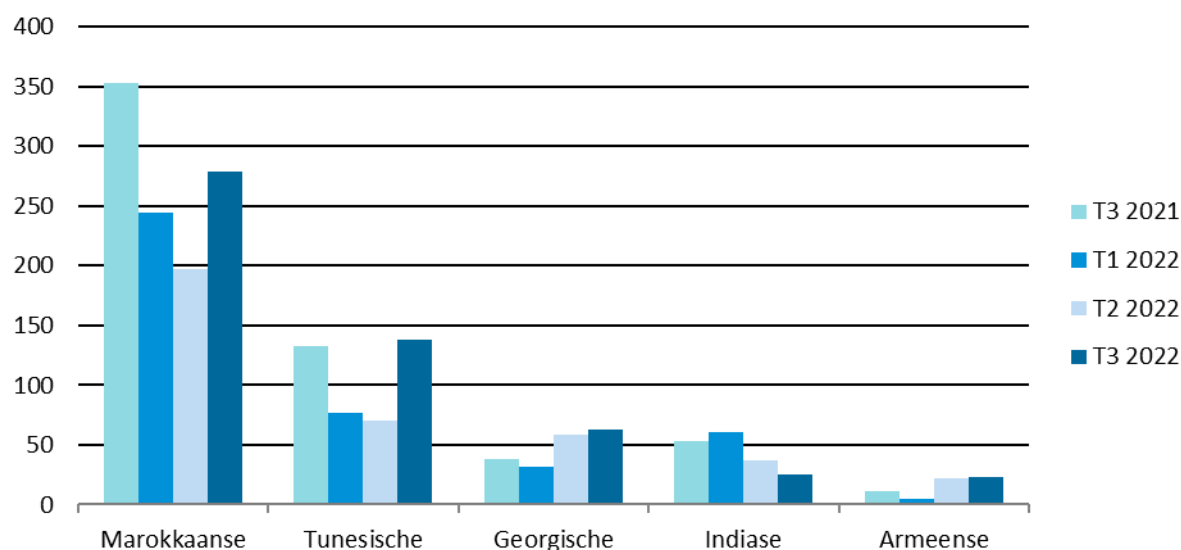
1.1.2 Asielaanvragen van personen afkomstig uit veilige landen van herkomst

In totaal waren er 614 eerste asielaanvragen van personen met een nationaliteit van een veilig land van herkomst in het derde tertaal van 2022 (4% van het totale aantal eerste asielaanvragen). Net als bij het totaal aantal eerste asielaanvragen (+37%) is hier een stijging van ongeveer een derde ten opzichte van vorig tertaal zichtbaar (+149, +32%). **Het aantal is echter lager dan in hetzelfde tertaal vorig jaar (-121, -16%). Deze trend was ook in de eerste twee tertalen van dit jaar al zichtbaar.** Mogelijk heeft dit te maken met de beleidsaanpassingen in 2021 en 2022, waarbij Algerije van de lijst met veilige landen van herkomst is verwijderd en het beleid ten aanzien van Oekraïne vanwege de oorlog is opgeschort. Een aantal landen, waaronder Algerije en Oekraïne, zijn namelijk van deze lijst verwijderd. Algerije stond, voor het van de lijst verwijderd werd, in de top 5 nationaliteiten bij eerste asielaanvragen voor personen met een nationaliteit van een veilig land van herkomst. Oekraïne stond in het laatste tertaal van 2021 in de top 5 van veilige landen van herkomst met 35 eerste asielaanvragen.

Figuur 1.5 toont het aantal eerste asielaanvragen door burgers van de vijf meest voorkomende 'veilige landen' in het derde tertaal en de bijbehorende aantallen van de voorgaande drie tertalen. De top vier is hetzelfde als in het vorig tertaal. Op plaats vijf staan nu Armeniërs in plaats van Albanezen. **Het aantal asielaanvragen door Tunesiërs verdubbelde bijna ten opzichte van vorig tertaal (+68, +97%) en was daarmee vergelijkbaar met het aantal in hetzelfde tertaal vorig jaar.** Door de politieke en economische crisis in het land vertrokken in 2022 de nodige Tunesiërs naar Europa (zie paragraaf 4.2.2). Ook het aantal asielaanvragen door Marokkanen steeg na twee tertalen van daling weer relatief veel (+82, +42%). **In tegenstelling tot de stijging bij de andere top vijf nationaliteiten, daalde het aantal asielaanvragen door Indiërs voor het tweede tertaal op rij (-12, -32%).** In de EU+, en dan voornamelijk in Oostenrijk, is het aantal aanvragen van Indiërs echter gestegen (zie verder paragraaf 1.3). Het aantal aanvragen door Georgiërs bleef nagenoeg stabiel ten opzichte van vorig tertaal (+7%), toen het relatief sterk toegenomen was (+84%).

⁶ Voor meer informatie over Jemenieten wordt verwezen naar [Analyse instroom Jemenieten](#) van de afdeling Onderzoek en Analyse van de IND.

Figuur 1.5 – Aantal eerste asielaanvragen voor top 5 nationaliteiten van veilige landen van herkomst in Nederland in vier tertalen

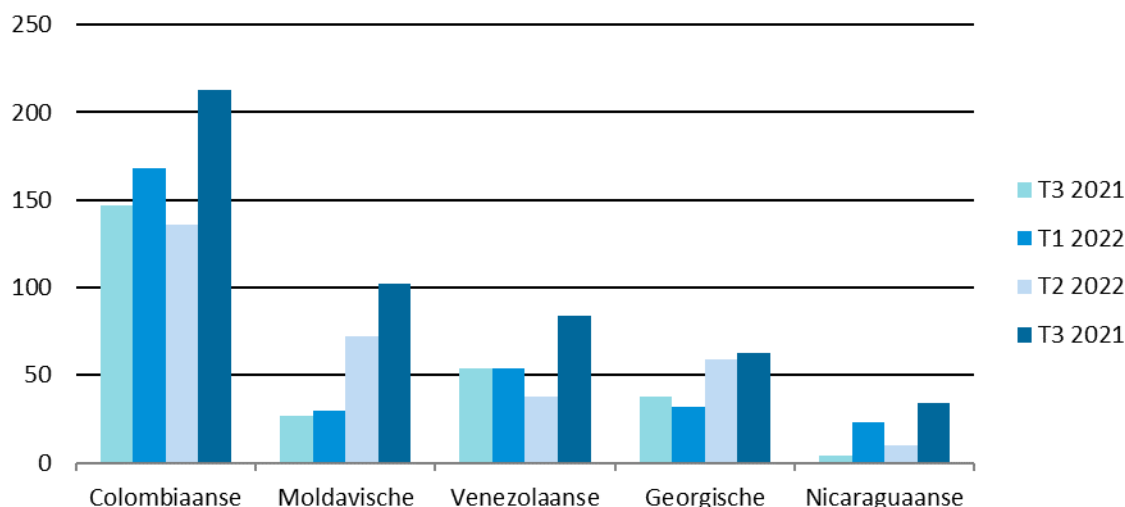
Bron: METIS Factboards, per tertaal geraadpleegd aan ieder begin van een tertaal over het vorige tertaal. Top 5 is gebaseerd op de top 5 in het derde tertaal 2022.

1.1.3 Asielaanvragen van personen uit visumvrije landen

In totaal waren er 589 eerste asielaanvragen van personen met een nationaliteit waarmee visumvrij naar Nederland gereisd kan worden in het derde tertaal van 2022 (4% van het totale aantal eerste asielaanvragen). De eerdere stijgingen zetten door. Ten opzichte van het tweede tertaal is de stijging vergelijkbaar met die van het totale aantal eerste asielaanvragen (+160, +37%) en ten opzichte van T3 2021 is het aantal zelfs met ruim de helft toegenomen (+206, +54%).

De twee meest voorkomende nationaliteiten bij visumvrije landen zijn net als vorig tertaal de Colombiaanse en Moldavische (zie ook [Figuur 1.6](#)). **Nieuw in deze top vijf zijn Nicaraguanen (34).** Met bijna 2,5 maal het aantal eerste asielaanvragen van vorig tertaal (+24, +240%) hebben zij de vijfde plaats overgenomen van Salvadoranen. **Hoewel de absolute aantallen relatief laag zijn, zijn de procentuele stijgingen ten opzichte van zowel vorig tertaal als het derde tertaal vorig jaar relatief hoog voor bijna alle vijf van de meest voorkomende, visumvrije nationaliteiten.** Alleen het aantal eerste asielaanvragen door Georgiërs, dat in tertaal 2 relatief veel toenam, bleef dit tertaal nagenoeg stabiel.

Figuur 1.6 – Aantal eerste asielaanvragen in Nederland voor top 5 nationaliteiten afkomstig uit visumvrije landen in vier tertalen

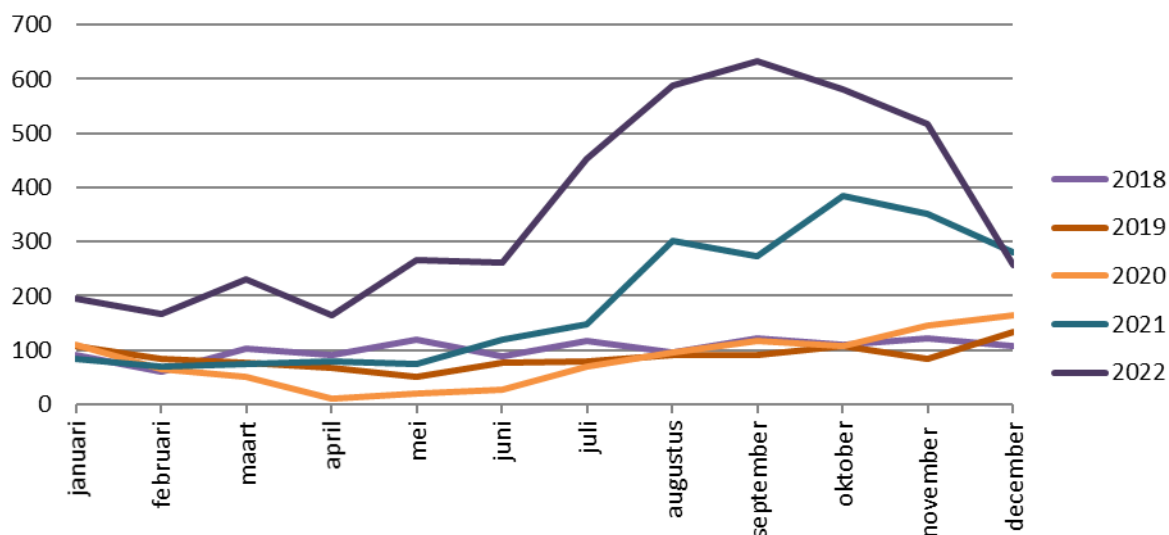

Bron: METIS Factboards, per tertaal geraadpleegd op 10 januari 2023. Top 5 is gebaseerd op de top 5 in het derde tertaal 2022.

1.1.4 Asielaanvragen van alleenstaande minderjarige vreemdelingen

In totaal deden bijna 2.000 alleenstaande, minderjarige vreemdelingen (amv's) een eerste asielaanvraag in Nederland in het derde tertaal van 2022. Net als vorig tertaal is dit met 13% van het totale aantal eerste asielaanvragen, een hoger aandeel dan in de twee tertalen daarvoor (beide 9%). Het aantal eerste asielaanvragen door amv's in Nederland is ruim een kwart hoger dan in het vorig tertaal (+419, +27%) en ruim de helft hoger dan in hetzelfde tertaal vorig jaar (+698, +54%). **In september bereikte het aantal eerste asielaanvragen door amv's een historische piek.** Hierna nam het aantal flink af, maar het lag meestal nog steeds **beduidend hoger dan in de drie jaren ervoor** (zie [Figuur 1.7](#)).

Figuur 1.7 - Aantal eerste asielaanvragen in Nederland door amv's van 2018 t/m 2022

Bron: METIS Factboards, geraadpleegd aan ieder begin van een tertaal over het vorige tertaal.

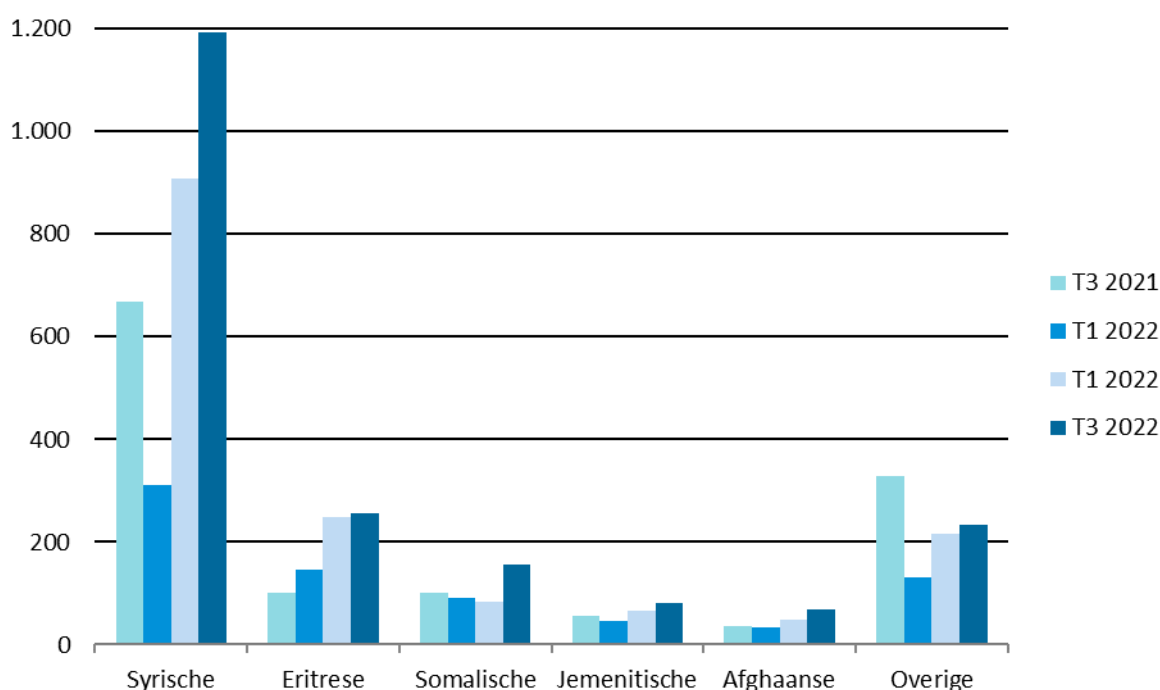
De top vijf meest voorkomende nationaliteiten onder alleenstaande minderjarige asielaanvragers is hetzelfde als vorig tertaal en toont veel overeenkomsten met die voor het totale aantal eerste asielaanvragen (zie 1.1.11.1.1). De voornaamste verschillen met de top vijf voor het totale aantal eerste asielaanvragen zijn:

- Turken (nr. 2 voor alle eerste asielaanvragen) komen niet voor in de top vijf van amv's;
- Afghanen staan wel in de top 5 amv's, maar niet in de top 5 van alle eerste asielaanvragen;
- en

- Eritreeërs staan bij de amv's op de tweede plaats, terwijl ze bij het totaaloverzicht van asielaanvragen op de vijfde plaats staan.

Met bijna een verdubbeling steeg het aantal eerste asielaanvragen in Nederland door Somalische amv's het meest van alle nationaliteiten ten opzichte van vorig tertaal (+73, +88%). Ook het totale aantal asielaanvragen door Somaliërs steeg (40%, zie paragraaf 1.1.1), maar niet zo sterk als het betreffende aantal door amv's. Voor de relatief sterke stijging bij Somalische amv's is geen aanwijsbare verklaring. Ook onder Afghaanse (+42%), Syrische (+31%) en Jemenitische (+24%) amv's was een stijging van de aantallen eerste asielaanvragen zichtbaar (zie ook [Figuur 1.8](#)). Ongeveer evenveel Eritrese amv's vroegen dit tertaal voor het eerst asiel aan als in het vorige tertaal. Ten opzichte van hetzelfde tertaal vorig jaar was het aantal Eritrese alleenstaande minderjarige asielaanvragers echter 2,5 maal zo groot (+150%). Mogelijk dat de oproep tot algehele mobilisering van dienstplichtigen in Eritrea hier een relatief sterke rol in speelt (zie [paragraaf 1.1.1](#) en zie [paragraaf 4.1.3](#)).

Figuur 1.8 – Aantal eerste asielaanvragen door amv's voor top 5 nationaliteiten in Nederland in vier tertalen

Bron: METIS Factboards, per tertaal geraadpleegd aan ieder begin van een tertaal over het vorige tertaal. Top 5 is gebaseerd op de top 5 in het derde tertaal 2022.

1.2 Tijdelijke bescherming

Personen die sinds eind februari 2022 uit Oekraïne gevlucht zijn, kunnen in de EU+ aanspraak maken op tijdelijke bescherming van ontheemden vanwege de oorlog tussen Rusland en Oekraïne.⁷ 'Dit is een uitzonderlijke procedure die alleen kan worden toegepast wanneer er een risico bestaat dat het asielsysteem de toestroom van ontheemden niet op een goede manier kan verwerken.'⁸ In oktober 2022 is bekend geworden dat de tijdelijke bescherming in ieder geval verlengd zal worden tot 4 maart 2024.⁹ Het in aanmerking komen voor deze status bestaat naast de mogelijkheid om asiel aan te vragen.

7 Raad van de Europese Unie, 4 maart 2022. Uitvoeringsbesluit 2022/382. Geraadpleegd op 29 januari 2023.

8 Expertisecentrum Europees Recht, s.a. Tijdelijke beschermingsrichtlijn. Geraadpleegd op 29 januari 2023.

9 Rijksoverheid, 14 oktober 2022. European Commission extends Temporary Protection Directive. Geraadpleegd op 8 februari 2022.

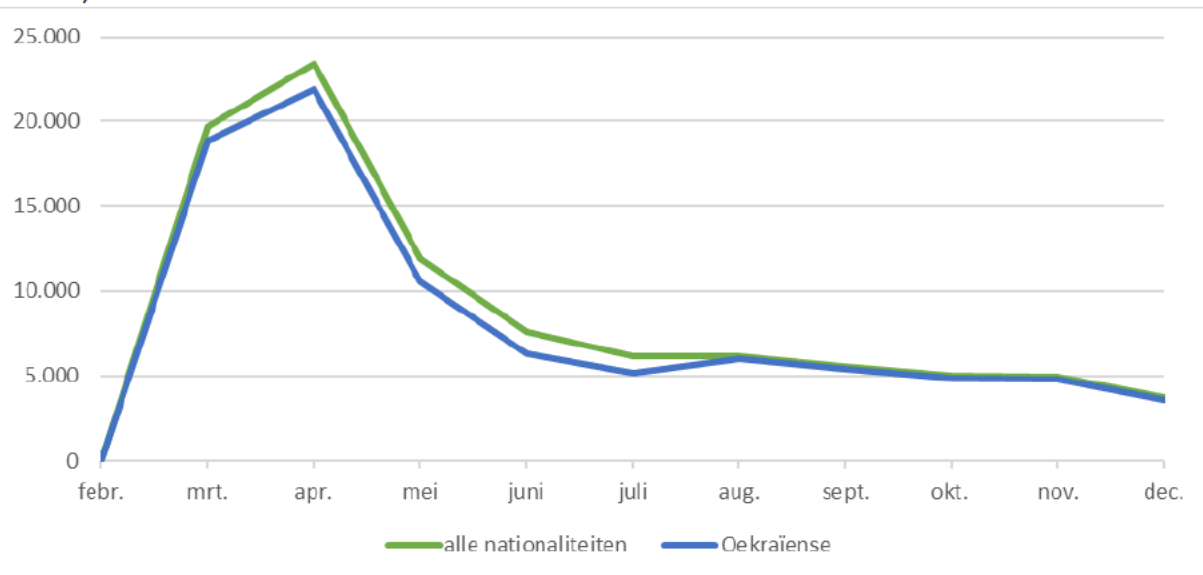
1.2.1 Tijdelijke bescherming in Nederland

Het aantal mensen dat onder de tijdelijke beschermingsrichtlijn valt, is gebaseerd op de gegevens uit de gemeentelijke basisadministratie. Deze gegevens krijgt de IND via APM van de RVIG (Rijksdienst voor Identiteitsgegevens). Zowel de inschrijvingen als de uitschrijvingen zijn meegenomen in deze aantallen. Dit betekent dat de aantallen kunnen fluctueren.¹⁰

In het derde tertaal van 2022 hebben ruim 19.000 personen in Nederland een registratie gedaan voor de tijdelijke beschermingsstatus in de EU. Dit is ongeveer drie vijfde van het aantal in het tweede tertaal en bijna de helft van het aantal in met name de laatste twee maanden van het eerste tertaal (44%). **Vanaf juli is grofweg een daling zichtbaar van zo'n 6.000 naar 4.000 registraties per maand.**

Net als eerder dit jaar hadden bijna alle geregistreerden de Oekraïense nationaliteit (zie [Figuur 1.12](#)). Een klein deel van de uit Oekraïne gevluchte personen die zich in Nederland registreerden voor de tijdelijke beschermingsstatus had een andere nationaliteit. In de maanden mei, juni en juli (11 à 17%) was dit aandeel iets hoger dan in de andere maanden vanaf maart 2022 (93 à 98%). **Sinds juli 2022 kunnen derdelanders die een tijdelijke verblijfsvergunning in Oekraïne hadden geen gebruik meer maken van de tijdelijke beschermingsmaatregel.**¹¹

Figuur 1.12. Aantal aanvragen in Nederland voor de tijdelijke beschermingsstatus per maand maart t/m december 2022

¹⁰ De cijfers af van de aantallen in Metis. Hierbij worden namelijk eventuele uitschrijvingen in het gemeentelijke basisregister niet meegenomen. Ook is er een verschil met de aantallen zoals vermeld in de EUAA-rapportages. De levering aan het EUAA is gebaseerd op daglevering waarbij mutaties van eerdere dagen niet worden meegenomen.

¹¹ Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 18 juli 2022, nr. 4113107

2 Uitgelichte nationaliteiten

In dit hoofdstuk zijn vier nationaliteiten uitgelicht. Eerst is er aandacht voor onder andere de aantallen aanvragen en kenmerken van de aanvragers. Daarna wordt voor deze nationaliteiten ingegaan op ontwikkelingen in de landen van herkomst, inclusief opvang in de regio.¹²

In onderstaande cijferoverzichten per nationaliteit is voor de eerste asielaanvragen in Nederland gebruik gemaakt van Metis-data.¹³

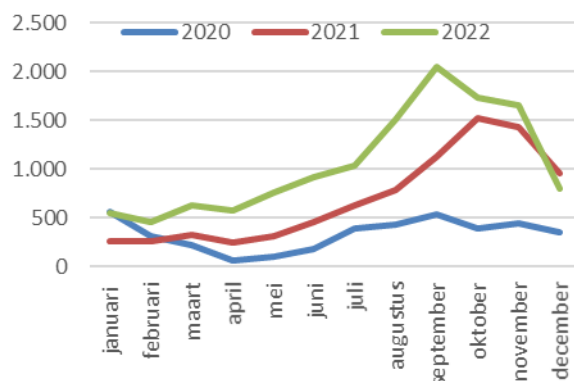
¹² De selectie van deze nationaliteiten is gemaakt op basis van een enquête die gehouden is onder de lezers van eerdere edities van de Migratieradar. Redenen om een bepaalde nationaliteit uit te lichten hadden te maken met een verhoogde instroom, ontwikkelingen in het land van herkomst of vanwege het toegenomen belang als transitland. Vervolgens is door het Migratieradar-team een selectie gemaakt van de in de enquête genoemde nationaliteiten.

¹³ Metis is het datawarehouse van de IND.

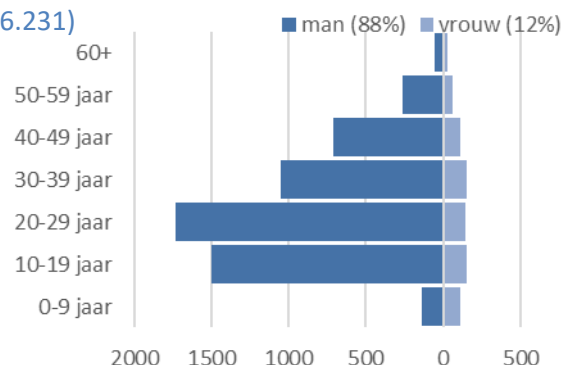
2.1 Syriërs

Figuur 2.1a – Aantal eerste asielaanvragen in Nederland per maand door Syriërs 2020-2022.

Figuur 2.1b – Geslacht en leeftijd van Syrische eerste asielaanvragers in Nederland in T3 2022 (totaal = 6.231)

2.1.1 Toelichting figuren eerste asielaanvragen

Syriërs zijn al een langere periode de meest voorkomende nationaliteit onder aanvragers van asiel in Nederland en de EU+. In het derde tertaal van 2022 zijn in Nederland 6.231 eerste asielaanvragen ingediend door Syriërs. Na de stijging vanaf het voorjaar 2022, zette in oktober weer een daling in. De aantallen waren de meeste maanden van 2022 hoger dan in 2020 en 2021.

Een ruime meerderheid van de Syrische eerste asielaanvragers is man (88%, zie Figuur 2.1b). Het grootste deel van de aanvragers is tussen de 10 en 30 jaar (57%). Het aandeel amv's is onder Syrische mannen substantieel hoger dan onder Syrische vrouwen: resp. 21% en 9%.

2.1.2 Ontwikkelingen

In de provincies Raqqqa, Hasaka en Aleppo vonden in september en oktober botsingen plaats tussen Turkse en Koerdische troepen. In de provincie Aleppo vonden half september en begin oktober ook

botsingen plaats tussen Turkse troepen en troepen van het Syrische regime. Zo nu en dan vielen ook burgerslachtoffers bij aanvallen. Na een aanslag in Istanbul op 13 november, die Turkije toeschreef aan de PKK en (Syrische Koerdische) YPG, lanceerden Turkse troepen in het noorden van Syrië en Irak een operatie tegen deze groepen. In december gingen vijandelijkheden langs de frontlinie in het noorden van Syrië door, maar nam de intensiteit ervan af. Het Syrische regime verplaatste in december eenheden naar het platteland van Manbij in de provincie Aleppo. Turkije en Syrië ontmoetten elkaar in december voor het eerst in elf jaar op minister niveau.¹⁵ In januari gaf Assad na gesprekken aan dat Turkije een einde dient te maken aan de bezetting van Syrisch grondgebied en steun aan Syrische gewapende oppositietroepen.¹⁶ In oktober botsten Hay'at Tahrir al-Sham (HTS) en groepen gesteund door Turkije toen HTS en gelieerde groepen Afrin binnenvielen en later Kafr Jana. Turkse troepen beëindigden deze inval. Regimetroepen trokken begin oktober niemandsland binnen richting Idlib en werden verdreven door HTS. HTS viel half december regimeposities aan in het noorden van de provincie Latakia en het oosten van de provincie Idlib. Volgens HTS waren deze acties defensief tegen troepenbewegingen en nieuwe posities van regeringstroepen. In de provincie Idlib vonden Russische bombardementen plaats, maar het staakt-het-vuren van maart 2020 hield verder nog stand. Er werden ISIS leiders en leden gedood in het noorden van Syrië. In de provincie Dar'vielen regeringstroepen en verzoende opstandelingen half oktober een grote ISIS cel aan in de stad Jasim.¹⁷ In de hele periode vonden ISIS aanslagen op veiligheidstroepen plaats. Israël bombardeerde in de verslagperiode Damascus, militaire bases in Centraal- en West-Syrië en vliegvelden in Aleppo, Homs en Damascus.¹⁸ Er woonden eind 2022 6,8 miljoen ontheemden in Syrië. Humanitaire en economische omstandigheden bleven verslechteren en basisdiensten staan op instorten. Meer dan de helft van de Syriërs heeft drie tot acht uur elektriciteit per dag. Rond 60 procent van de gezondheidsinstellingen functioneren. Inflatie veroorzaakt nieuwe ontheemding en/of dwingt mensen te kiezen voor korte termijnoplossingen die zich op de langere termijn juist tegen hen keren. Sommige mensen verplaatsen zich ook binnen Syrië op zoek naar betere toegang tot basisdiensten en mogelijkheden een inkomen te verwerven. Droogte leidde tot verlies van oogsten en inkomsten.¹⁹ Door minder rivierwater en doordat tweederde van de waterzuiveringsinstallaties is beschadigd, is in het noorden en noordoosten een onveilige gezondheidssituatie ontstaan; er is een cholera-uitbraak, ten gevolge waarvan zo'n honderd mensen zijn overleden.²⁰ Begin december vonden protesten plaats in de stad Suwayda vanwege acuut brandstoftekort en daarmee samenhangende gestegen kosten van basisgoederen.²¹

Syriërs in Jordanië

Er zijn voor deze groep weinig tot geen nieuwe ontwikkelingen: jonge Syrische mannen vrezen bij terugkeer nog steeds voor de dienstplicht in Syrië of voor strafvervolgning (bijvoorbeeld voor het verlaten van Syrië).²²

Syriërs in Libanon

Voor de (kleine) groep Syriërs die vanuit Libanon terugkeert naar Syrië lijkt de slechte economische situatie in Libanon doorslaggevend voor de terugkeer te zijn.²³ Amnesty International verzocht Libanon medio oktober om het plan voor onvrijwillige terugkeer van Syriërs niet door te zetten.²⁴

15 International Crisis Group, Crisis Watch, September-December 2022, CrisisWatch Database | Crisis Group.

16 Reuters, Syrian foreign minister: No normal ties with Turkey without end to occupation, 14 januari 2023.

17 International Crisis Group, Crisis Watch, October 2022, CrisisWatch Database | Crisis Group.

18 International Crisis Group, Crisis Watch, September 2022, CrisisWatch Database | Crisis Group; alJazeera, Damascus airport reopens after Israeli raid kills Syrian soldiers, 4 januari 2023. Damascus airport reopens after Israeli raid kills Syrian soldiers | News | Al Jazeera.

19 OCHA, Syrian Arab Republic: 2023 Humanitarian Needs Overview (December 2022), 22 december 2022, Syrian Arab Republic: 2023 Humanitarian Needs Overview (December 2022) - Syrian Arab Republic | ReliefWeb.

20 International Crisis Group, Crisis Watch, September, October 2022, CrisisWatch Database | Crisis Group; alJazeera, Syria cholera outbreak may worsen if UN cross-border aid stops, 6 januari 2023, Syria cholera outbreak may worsen if UN cross-border aid stops | News | Al Jazeera; AlJazeera, In Syria, facing cholera and corruption, 28 oktober 2022, In Syria, facing cholera and corruption | Syria's War News | Al Jazeera; Whole of Syria Cholera Outbreak Situation Report no. 11 Issued 15 January 2023 - Syrian Arab Republic | ReliefWeb.

21 International Crisis Group, Crisis Watch, December 2022, CrisisWatch Database | Crisis Group.

22 Arab news, 06-11-2022, 'Lost generation' of Syrians in Jordan share bittersweet feelings amid return home, 30-12-2022.

23 Arab News, 05-11-2022, Scores of Syrian refugees head home from crisis-hit Lebanon, 30-12-2022, Scores of Syrian refugees head home from crisis-hit Lebanon (arabnews.com) ; Toronto City News, 26-10-2022, Heading home: Syrian refugees in Lebanon going back to Syria, 30-12-2022.

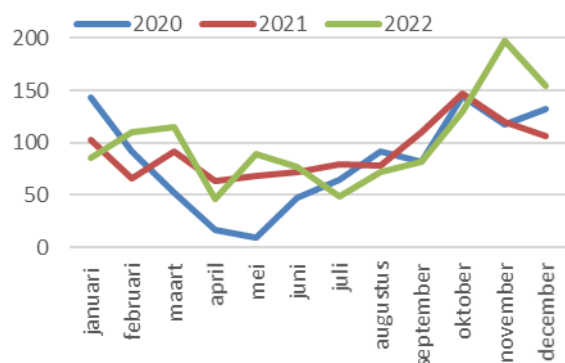
24 Arab News, 15-10-2022, Amnesty International urges Lebanon to reconsider 'voluntary returns' plan for Syrian refugees, 30-12-2022

2.2 Algerijnen

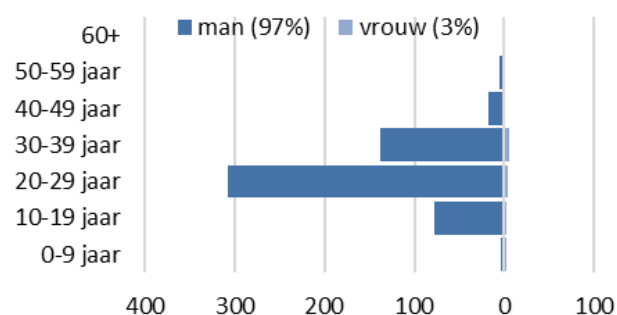

25

Figuur 2.2a – Aantal eerste asielaanvragen in Nederland per maand door Algerijnen 2020-2022.

Figuur 2.2b – Aantal Algerijnse, eerste asielaanvragers in Nederland in T3 2022 per geslacht en leeftijdscategorie (totaal = 563).

2.1.1 Toelichting figuren Eerste asielaanvragen

In oktober en november 2022 zag Nederland een relatief sterke stijging van het aantal eerste asielaanvragen door Algerijnen (zie Figuur 2.2a). In het derde tertaal was het aantal eerste asielaanvragen door Algerijnen 563. Dit is bijna tweemaal zoveel als in het tweede tertaal van 2022 (287, +96%) en iets meer dan het derde tertaal van 2021 (484, +16%).

In Nederland waren bijna alle Algerijnse eerste asielaanvragers in het derde tertaal van 2022 mannen (97%). Iets meer dan de helft (55%) was tussen de 20 en 30 jaar (zie Figuur 2.2b). Zes procent was amv (36).

2.2.2 Ontwikkelingen

Politieke Ontwikkelingen

In oktober werd journalist Abderrahmane Semmar bij verstek ter dood veroordeeld vanwege het rapporteren over corruptie binnen de Algerijnse oliemaatschappij Sonatrach. Algerije heeft Frankrijk om uitlevering van Semmar gevraagd.²⁶ In november werden 54 personen tegelijk ter dood veroordeeld in een massaproces op basis van verschillende aanklachten, waaronder het hebben van

²⁵ Countryflags.com. Geraadpleegd op 27 januari 2023.

²⁶ AlAtyar, Algeria condemns journalist Abdou Semmar to death sentence, 25 oktober 2022, Algeria condemns journalist Abdou Semmar to death sentence | Atalayar - Las claves del mundo en tus manos

banden met verboden politieke organisaties. Volgens een advocaat vertelden ten minste vijf van de veroordeelden de rechter dat hun verklaringen door marteling zijn afgedwongen. De doodstraf wordt in Algerije niet langer uitgevoerd en omgezet in een levenslange gevangenisstraf.²⁷

Journalist Belkacem Houam werd op 25 oktober veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf omdat hij had gemeld dat Frankrijk een zending Algerijnse dadels had afgewezen vanwege de aanwezigheid van een verboden pesticide.²⁸ Op 24 december 2022 werd Ihsane El Kadi, journalist en directeur van een van de laatste onafhankelijke nieuwsagentschappen Radio M en Maghreb Emergent, gearresteerd. De kantoren van beide nieuwsagentschappen werden door de binnenlandse veiligheidsdienst doorzocht en de kantoren werden verzegeld.²⁹ Na zijn arrestatie werd El Kadi in voorarrest geplaatst. Hij wordt ervan verdacht fondsen te hebben aangenomen voor het plegen van daden die de staatsveiligheid bedreigen.³⁰

Op 17 december werd activist Slimane Bouhafs veroordeeld tot 3 jaar gevangenisstraf vanwege lidmaatschap van de MAK (*Mouvement pour l'autodétermination de la Kabylie*), die door de Algerijnse autoriteiten als terroristisch wordt aangemerkt. Bouhafs was een door de VN erkend politiek vluchteling in Tunesië. Hij verdween in augustus 2021 onder verdachte omstandigheden uit zijn huis in Tunis en dook een paar weken later op in Algerije. Mensenrechtenorganisaties beschuldigen Tunesië ervan Bouhafs te hebben uitgeleverd aan Algerije. Bouhafs is een voormalig politieagent die zich in de jaren negentig tot het christendom bekeerde. Hij werd in 2016 reeds veroordeeld in Algerije tot vijf jaar cel voor het "beledigen van de islam".³¹ De leider van de MAK, Ferhat Mehenni, die in Frankrijk woont, werd op 14 november veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Hij was beschuldigd van het oprichten van een terroristische organisatie en het schenden van de territoriale integriteit en nationale eenheid van Algerije.³²

Algerije als transitland

Migranten uit diverse Afrikaanse landen proberen via Algerije naar Europa te reizen of verblijf te krijgen in Algerije. De Algerijnse regering probeert deze migratie onder andere te beheersen door uitzetting van illegale vreemdelingen naar Niger. Er is geen betrouwbare bron die het aantal uitzettingen door Algerije nauwkeurig weergeeft. Mixed Migration Centre meldt dat er meerdere uitzettingsgolven plaatsvonden en dat er in augustus en september 4747 personen uit Algerije zijn uitgezet naar Niger.³³

²⁷ Amnesty International, *Algeria: Mass death sentences marred by unfair trials, torture claims*, 9 januari 2023.

²⁸ *Le Monde*, *Algerian press protests shock imprisonment of journalist*, 14 september 2022

²⁹ *Le Monde*, *Algerian authorities seal premises of last free media outlet Radio M, arrest director*, 25 december 2022.

³⁰ *Le Monde*, *Prominent Algeria journalist El Kadi has been detained*, 29 december 2022

³¹ *AlgeriePart*, *Un ancien réfugié politique en Tunisie condamné à 3 ans de prison par la Justice algérienne*, 17 december 2022; Human Rights Watch, *Algeria: Free Activist Granted Refugee Status in Tunisia*, 26 september 2022

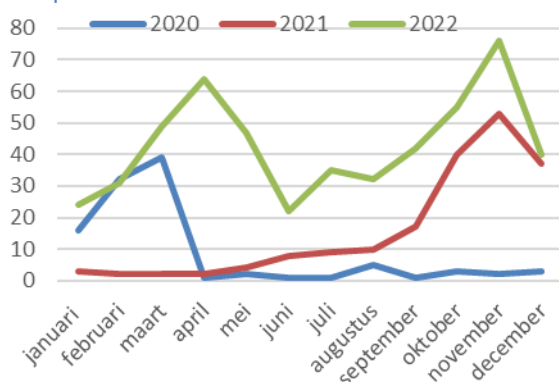
³² Middle East Monitor, *Algeria: life sentence in absentia for separatist movement leader living in France*, 15 november 2022

³³ Mixed Migration Centre, *Quarterly Mixed Migration Update North Africa, Quarter 3, 2022*, 19 oktober 2022

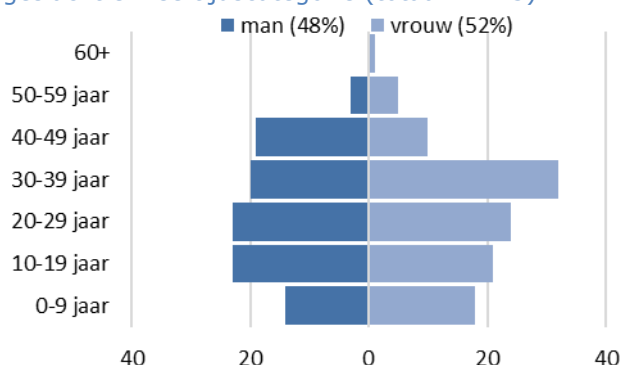
2.3 Colombianen

Figuur 2.3a – Aantal eerste asielaanvragen in Nederland per maand door Colombianen 2020-2022.

Figuur 2.3b – Aantal Colombiaanse, eerste asielaanvragers in Nederland in T3 2022 per geslacht en leeftijdscategorie (totaal = 213).

2.3.1 Toelichting figuren Eerste asielaanvragen

Bijna geheel 2022 ontving Nederland substantieel meer aanvragen van Colombianen dan in de meeste maanden van de twee jaren ervoor, met een piek in zowel het voor- als najaar (zie Figuur 2.3a). Een groot deel van de periode in de voorgaande jaren met nauwelijks aanvragen waren er reisbeperkende maatregelen van kracht vanwege covid-19. Vlak daarvoor, in het derde tertaal van 2019 ontving Nederland een relatief hoog aantal eerste asielaanvragen van Colombianen: ongeveer 2,5 à 3 maal zoveel als in het tertaal ervoor en hetzelfde tertaal in 2018. Begin 2020 bleef dit aantal nog even vergelijkbaar met het aantal eind 2019. In het derde tertaal van 2022 ontving Nederland 213 asielaanvragen van Colombianen, wat slechts 1% van het totale aantal eerste asielaanvragen in Nederland was.

Onder Colombiaanse eerste asielaanvragers in Nederland in het derde tertaal van 2022 zijn ongeveer evenveel mannen als vrouwen van met name 10 tot 40 jaar (zie Figuur 2.3b). Het aantal amv's was laag (<10).

2.3.2 Ontwikkelingen

Tijdens zijn inauguratie op 7 augustus 2022 beloofde Colombia's nieuwe linkse president, voormalig guerrillastrijder Gustavo Petro, om het land rust en vrede te brengen. Ook beloofde hij de rijkdom eerlijker te verdelen, de *war on drugs* te beëindigen, de invloed van de Verenigde Staten te verminderen én de klimaatcrisis aan te pakken.³⁵ Inmiddels werden de diplomatieke betrekkingen met Venezuela hersteld en werd de grens met dat land heropend.³⁶ Ook werd Venezuela's president Maduro gevraagd om vredesbesprekingen met guerrillabeweging ELN (Ejército de Liberación Nacional) te faciliteren.³⁷ Naast ELN werden ook de vijf grootste gewapende groeperingen in Colombia uitgenodigd om deel te nemen aan deze *Paz Total* vredesbesprekingen. Volgens VN-baas Guterres geven de vredesbesprekingen in Colombia hernieuwde hoop op het consolideren van de vrede in Colombia.³⁸ Ook kondigde Petro op 1 januari een tijdelijk (zes maanden) bilateraal staakt-het-vuren aan tussen de overheid en vijf gewapende groeperingen.³⁹

Colombia is nog altijd gastland voor meer dan twee miljoen Venezolaanse vluchtelingen, kent meer dan zes-en-een-half miljoen slachtoffers van gedwongen verplaatsing en meer dan twintigduizend mensen zitten vast in hun eigen woongebieden als gevolg van de aanwezigheid van gewapende groeperingen.⁴⁰ President Petro heeft aangegeven dat hij de tijdelijke beschermingsstatus voor Venezolanen in stand zal houden én dat hij de huidige asielprocedure zal verbeteren.⁴¹

35 Time, [Gustavo Petro Could Transform Colombia—And Washington's Role in Latin America](#), 08-08-2022, geraadpleegd 04-01-2023

36 Al Jazeera: [Colombia, Venezuela restore full diplomatic relations](#), 29-08-2022, geraadpleegd 04-01-2023

[Colombia-Venezuela border reopening raises hopes, new questions](#), 28-09-2022, geraadpleegd 04-01-2023

37 teleSUR, [Caracas To Host Talks Between Colombian Government and ELN](#), 17-11-2022, geraadpleegd 04-01-2023

38 UN News, [Colombia: 'Renewed hope' for consolidating peace says Guterres](#), 02-01-2023, geraadpleegd 04-01-2023

39 El País, [Colombia secures ceasefire with guerrilla groups: 'Total peace will be a reality'](#), 01-01-2023, geraadpleegd 05-01-2023

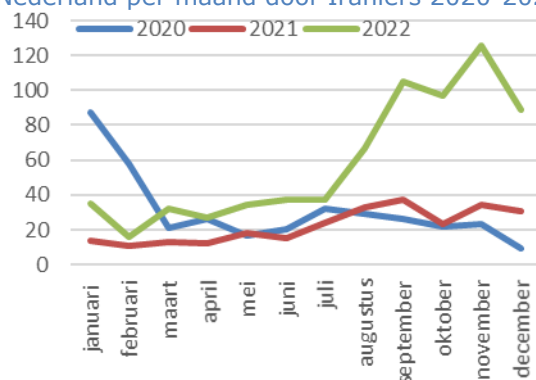
40 UNHCR, [Operational update. Colombia](#), 31-12-2022, geraadpleegd 04-01-2023

41 Idem

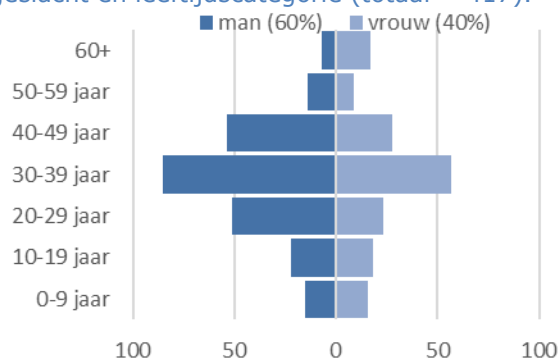
2.4 Iraniërs

Figuur 2.4a – Aantal eerste asielaanvragen in Nederland per maand door Iraniërs 2020-2022.

Figuur 2.4b – Aantal Iraanse, eerste asielaanvragers in Nederland in T3 2022 per geslacht en leeftijdscategorie (totaal = 417).

2.4.1 Toelichting figuren Eerste asielaanvragen

In het najaar van 2022 ontving Nederland aanzienlijk meer eerste asielaanvragen van Iraniërs dan in de maanden en jaren ervoor (zie Figuur 2.4a). Hiermee zijn de aantallen aanvragen per maand weer vergelijkbaar met de aantallen aanvragen eind 2019 en begin 2020, tot de reisbeperkende maatregelen vanwege covid-19 van kracht werden.

In totaal ontving Nederland 417 eerste asielaanvragen van Iraniërs in het derde tertaal van 2022. Dit is drie procent van het totale aantal eerste asielaanvragen in Nederland. Onder deze Iraniërs waren iets meer mannen dan vrouwen (3:2). De meesten (34%) waren tussen de 30 en 40 jaar. Het aantal amv's was laag (<10).

2.4.2 Ontwikkelingen

Medio september overleed de Koerdische vrouw Mahsa Amini in detentie na haar arrestatie vanwege overtreding van de kledingvoorschriften. De daaropvolgende protesten gaan nog steeds door. De vraag is hoelang nog, gezien het steeds hardere optreden van de autoriteiten.⁴³

Eind december is van twee personen bekend dat zij zijn geëxecuteerd vanwege betrokkenheid bij de protesten, elf personen zijn ter dood veroordeeld en vijftien mensen hangt deze veroordeling boven het hoofd.⁴⁴ Een andere bron spreekt in dit verband over tenminste 100 personen die executie te wachten zou staan.⁴⁵ Het aantal doden bij de protesten loopt volgens een ngo richting de 500, de Iraanse autoriteiten noemen een getal van rond de 200.⁴⁶ Eind november zouden er meer dan 2400 personen zijn veroordeeld wegens deelname aan de protesten; daarnaast zouden meer dan 1100 personen zijn aangeklaagd.⁴⁷ Het precieze aantal gearresteerde demonstranten is niet duidelijk, bronnen noemen getallen rond de 20.000 personen.⁴⁸ Sinds de protesten begonnen zijn er kortere en langere stakingen geweest in meerdere economische sectoren: olie en gas, truckers, openbaar vervoer, auto-industrie, petrochemische industrie, voedselindustrie en door winkeliers.⁴⁹

De inflatie op jaarbasis bedraagt in Iran bijna 50% en is wellicht nog hoger.⁵⁰ De koers van de rial is gezakt naar een nieuw historisch dieptepunt.⁵¹ De onderhandelingen over het Iraanse nucleaire programma lijken in de loop van 2022 tot stilstand te zijn gekomen, de economische sancties tegen Iran blijven van kracht.⁵²

43 The Strategist, 16-12-2022, [Is Iran's regime making concessions as it tries to crush protests?](#), 29-12-2022; NPR, 24-12-2022, [Protests for greater freedoms continue in Iran](#), 29-12-2022, ; France24, 16-12-2022, [Lack of leadership is both a strength and weakness of Iran's protest movement](#), 29-12-2022; Iran International, 26-12-2022, [Iran's Prosecutor Renews Threats Against Removing Hijab](#), 29-12-2022

44 DW, 16-12-2022, [Iran: Amnesty says 26 protesters facing execution](#), 29-12-2022

45 Iran Human Rights, 27-12-2022, [At Least 100 Protesters Facing Execution, Death Penalty Charges or Sentences; At Least 476 Protesters Killed](#), 29-12-2022,

46 NBC News, 12-12-2022, [Iran carries out second known execution over protests](#), 29-12-2022, ; The Frontier Post, 28-12-2022, [Death toll from Iran protests rises to 476: Rights group](#), 29-12-2022

47 RFE/RL, 22-11-2022, [Iran's Judiciary Says More Than 2,400 Convicted During Protests So Far](#), 29-12-2022

48 Iran International, 27-12-2022, [Iran Executions Almost Doubled In 2022](#), 29-12-2022; The Iran Primer, 12-12-2022, [Explainer: Harsh Sentences for Iranian Protesters](#), 29-12-2022

49 Center for Human Rights in Iran, 29-11-2022, [Iran: Key Labor Sectors Launch Major Strikes Amid Anti-State Protests](#), 29-12-2022, 50 Financial Tribune, 03-12-2022, [Experts Voice Concern Over Iran's Inflation Outlook](#), 29-12-2022, ; Al-Monitor, 23-12-2022, [Inflation continues to rise in Iran](#), 29-12-2022

51 Al-Monitor, 28-12-2022, [Iranian Rial Hitting Historic Lows Divides Regime's Hardliners](#), 29-12-2022

52 Iran International, 28-12-2022, [2022: A Year Where Iran Nuclear Talks Turned Sour](#), 30-12-2022

3 Relevante ontwikkelingen in de regio's

In dit hoofdstuk beschrijven we enkele belangrijke ontwikkelingen in herkomst- en transitlanden per regio die (indirect) van invloed zouden kunnen zijn op het aantal asielaanvragen in Europa. We richten ons hierbij op de politieke, economische en veiligheidssituatie, op informatie over migratiebewegingen en op factoren die hier invloed op hebben, zoals beleidswijzigingen.

3.4 Sub-Sahara Afrika

3.4.1 Ethiopië

In de vorige Migratieradar schreven we over de burgeroorlog in de Ethiopische deelstaat Tigray. Terwijl de strijd weer gaande was, gingen de strijdende partijen akkoord met door de Afrikaanse Unie geleide vredesbesprekingen. Deze gingen op 25 oktober van start en op 2 november 2022 kwamen het Tigray People's Liberation Front (TPLF) en de Ethiopische overheid in Zuid-Afrika een staakt-het-vuren overeen.⁵³ De overeenkomst werd niet veel later zelfs als vredesverdrag aangeduid en de humanitaire hulp voor de bevolking van de deelstaat Tigray kwam weer op gang.⁵⁴

De uitwerking van het vredesverdrag tien dagen later in een uitvoeringsverdrag in Nairobi en het tot nu toe standhouden van het vredesverdrag, betekenen uiteraard niet dat direct alle problemen zijn opgelost. Er is nog veel kritiek op de omvang en lage snelheid waarin de humanitaire hulp voor Tigray op gang kwam. De overeengekomen deal lijkt vooral een overwinning voor de Ethiopische federale regering en er zijn nog veel vragen over de rol van Eritrea. Eritrese troepen zijn deels nog aanwezig in de regio en zien het TPLF nog altijd als de te bestrijden vijand. De eerder spelende grensconflicten tussen Eritrea en Ethiopië zijn ook nog altijd niet opgelost.⁵⁵

Ondertussen valt echter niet te ontkennen dat het vredesverdrag en de uitvoering ervan al heeft geleid tot een grote verbetering van de humanitaire situatie, met name in Tigray. De OCHA meldt dat er inmiddels meer dan 3,3 miljoen mensen in Tigray humanitaire hulp hebben ontvangen, dat er meer dan 2740 vrachtwagens vol met voedselhulp naar Tigray zijn gebracht, dat de belangrijke infrastructuur (elektriciteit, telefoon, wegen) wordt of is hersteld en dat er sinds kort ook weer gevlogen wordt op Mekelle en Shire.⁵⁶

3.4.2 Somalië

Nadat de nieuwe president Hassan Sheikh Mohamud in mei aan de macht is gekomen (zie vorige Migratieradar), lijkt het erop dat zijn 'totale oorlog' verklaring⁵⁷ enige beweging brengt in de jarenlange militaire patstelling tussen enerzijds het Somalische leger en de troepen van de Afrikaanse Unie, en anderzijds de islamitische terreurbeweging Al-Shabaab. Zo werd in oktober met behulp van een drone Al-Shabaab leider Abdullahi Nadir gedood.⁵⁸ Daarnaast heeft het Somalische leger samen met lokale strijdkrachten zo'n 70 plaatsen veroverd op Al-Shabaab.⁵⁹ Al-Shabaab zou in 4 maanden meer terrein hebben verloren dan in de afgelopen vijf jaar.⁶⁰ Met name in de regio's Hiran en Middle Shabelle werden deze plaatsen veroverd met behulp van lokale milities, bestaande uit boeren die strijders zijn geworden. Ze beschermen hun families en boerderijen. Het land waarvan ze lang hebben geoogst, is nu verdord door langdurige droogte en ze worden achtervolgd door Al-Shabaab-strijders die op zoek zijn naar geld en voedsel. De boeren zijn het zat om nog langer belasting aan Al-Shabaab af te dragen.⁶¹ Het risico van hun territoriale verlies is dat Al-Shabaab meer en meer guerrilla-tactieken zal gaan toepassen, waarbij bijvoorbeeld ook het aantal aanslagen zal toenemen. Eind oktober waren volgens Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED)

53 Ministerie van Buitenlandse Zaken, AAB Ethiopië November 2022, begin november 2022

54 International Crisis Group, Turning the Pretoria Deal into Lasting Peace in Ethiopia, 23 november 2022

55 Ethiopia Insight, Ethiopia's winner-takes-all politics threatens Tigray peace deal, 18 december 2022

56 OCHA, Ethiopia Situation Overview Last updated: 5 Jan 2023, 5 januari 2023

57 BBC, Al-Shabab: Are militant attacks on the rise in Somalia?, 2 november 2022, geraadpleegd op 9 januari 2022

58 NOS, Zeker 35 doden bij zelfmoordaanslagen in Somalië, 4 januari 2023, geraadpleegd op 9 januari 2022

59 VOA, US Congresswoman Hails Somali Army Successes Against Al-Shabab, 27 december 2022, geraadpleegd op 9 januari 2023

60 BBC, Al-Shabab: Are militant attacks on the rise in Somalia?, 2 november 2022, geraadpleegd op 9 januari 2022

61 Le Monde, Somalia: Breakthrough in the war against Al-Shabab, 21 november 2022; NOS, Zeker 35 doden bij zelfmoordaanslagen in Somalië, 4 januari 2023; Sky News, From farmers to fighters - how a new Somali militia has risen against al Shabaab, 14 oktober 2022, geraadpleegd op 9 januari 2023

in 2022 al meer burgerdoden gevallen als gevolg van aanvallen uitgevoerd door Al-Shabaab, dan in de voorafgaande 10 jaar. Alleen in 2017 vielen er meer burgerdoden.⁶²

3.4.3 Eritrea

Binnenlandse situatie

Sinds de vorige Migratieradar is de binnenlandse politieke situatie in Eritrea nauwelijks gewijzigd. De belangrijkste redenen voor de bevolking om het land te ontvluchten gelden daarom onverminderd. In oktober 2022 zijn er drie Eritrese geestelijken gearresteerd. Human Rights Concern Eritrea denkt dat de arrestaties verband houden met de kritiek die de geestelijken op de regering hebben geuit.⁶³

Conflict met Tigray

De inval van Eritrese troepen in Tigray op 1 september was volgens Westerse diplomaten een gezamenlijke actie van Eritrea en Ethiopië. Op 14 september kondigde Eritrea een algehele mobilisatie voor dienstplichtigen af. Op 2 november tekende de Ethiopische premier Abiy in Pretoria een vredesakkoord met de TPLF, zonder de aanwezigheid van de Eritrese autoriteiten. Hoewel verschillende bronnen melden dat president Afewerki de oorlog wil voortzetten⁶⁴, meldt Reuters in een recent bericht dat de Eritrese troepen zich terugtrekken uit de steden. Het is nog onduidelijk of de Eritrese troepen Tigray helemaal zullen verlaten.⁶⁵

3.5 Noord-Afrika

3.5.1 Marokko

Marokko *als* *herkomstland*

Na een bezoek van de Franse minister van Buitenlandse Zaken aan de Marokkaanse minister van Buitenlandse Zaken in Rabat op 16 december 2022, is naar buiten gebracht dat Marokko en Frankrijk terugkeren naar 'een normale consulaire relatie', volgend op een periode van spanningen over de verstrekking van visa door Frankrijk (zie Migratieradar T2 2022).⁶⁶

Marokko *als* *transitland*

Uit cijfers van de UNHCR van 30 september 2022 blijkt dat Marokko op dat moment 9.949 vluchtelingen en 9.488 asielzoekers telde, waarvan het grootste aantal Syrisch is (5.357).⁶⁷

Sinds het beëindigen van het diplomatieke conflict tussen Marokko en Spanje eind maart 2022 is het aantal migranten dat vanuit Marokko per boot naar de Canarische Eilanden vertrekt afgenomen. De Marokkaanse regering heeft de veiligheid rondom Dakhla verbeterd, waardoor de vertrekplaatsen verplaatst zijn naar Tarfaya en Tan-Tan. Nu de Marokkaanse autoriteiten de grenzen bij de enclaves Melilla en Ceuta streng bewaken, blijft de route via de Canarische Eilanden populair. Deze route over zee is een van de gevaarlijkste manieren om Europa te bereiken en volgens de Spaanse ngo Caminando Fronteras werden er op de route 800 doden en vermisten geregistreerd in de eerste helft van 2022.⁶⁸

Amnesty International bracht 13 december 2022 een rapport uit over de gebeurtenissen op 24 juni 2022 bij de grensovergang van Melilla, waarin ook de Marokkaanse autoriteiten worden beschuldigd van misdaden onder internationaal recht.⁶⁹

62 BBC, Al-Shabab: [Are militant attacks on the rise in Somalia?](#), 2 november 2022, geraadpleegd op 9 januari 2022

63 Nederlands Dagblad, [Oproep aan Eritrea: laat gearresteerde katholieke bisschop en priesters vrij](#), 25 oktober 2022

64 Het Parool, [Eritrea mobiliseert het leger om af te rekenen met Tigray](#), 21 september 2022; BBC News, [Ethiopia civil war: Tigray truce a triumph for PM Abiy Ahmed](#), 3 november 2020; NRC, [Geweld laait weer op in Ethiopië](#), 28 december 2022

65 Reuters, [Eritrean soldiers leaving major towns in northern Ethiopia](#), 30 december 2022,

66 Le Monde, [La fin de la crise des visas entre la France et le Maroc annoncée par la ministre des affaires étrangères française](#), d.d. 16 december 2022

67 UNHCR, [Factsheet Morocco September 2022](#), url

68 Público, [La nueva relación con Marruecos atenúa la migración hacia Canarias](#), d.d. 3 september 2022, url

69 Amnesty International, Morocco: "They beat him in the head, to check if he was dead": Evidence of crimes under international law by Morocco and Spain at the Melilla border, d.d. 13 december 2022

3.5.2 Tunesië

Politieke- en maatschappelijke ontwikkelingen

Op 17 december 2022 hebben parlementsverkiezingen plaatsgevonden die door de meeste politieke partijen zijn geboycot en waarbij amper 9% van de kiesgerechtigde bevolking zijn stem heeft uitgebracht.⁷⁰ De oppositie heeft geëist dat de president Kais Saïed moet opstappen, maar daar gaf de president, die dankzij de nieuwe grondwet meer macht naar zich toe heeft getrokken, geen gehoor aan.⁷¹ Zowel in september als oktober 2022 is er om uiteenlopende redenen regelmatig geprotesteerd, met name tegen de stijgende voedselprijzen, werkloosheid en de macht van de president.^{72,73}

Tunesië als herkomst- en transitland

Door de politieke en economische crisis in het land hebben in de eerste negen maanden van 2022 15.182 Tunesiërs hun land verlaten en de Italiaanse kusten weten te bereiken.⁷⁴ De Tunesische FTDES (Forum Tunisien des droits économique et sociaux) meldt dat vanaf januari tot en met november 2022 575 migranten zijn verdrongen bij de oversteek van de Middellandse Zee, waarbij de vele drenkelingen die niet zijn teruggevonden niet zijn meegerekend.⁷⁵ Volgens het UNHCR hebben in oktober 2022 4.598 migranten geprobeerd vanuit Tunesië te vertrekken naar Europa, waarvan 2.824 niet-Tunesiërs.⁷⁶ In november 2022 zijn 3.513 migranten uit zee gered of tegengehouden door de kustwacht tijdens hun poging naar Europa te vluchten.⁷⁷

3.6 Azië

3.6.1 Afghanistan

De Taliban zijn sinds half augustus 2021 aan de macht. Een aantal landen, en ook de VN en de EU, onderhouden contacten of werken samen met de Taliban. De Taliban hebben ook een vertegenwoordiging in een aantal landen, maar officiële erkenning van hun regering blijft uit.⁷⁸

De Taliban zitten redelijk vast in het zadel maar er bestaat gewapende oppositie zoals van het National Resistance Front.⁷⁹ Ook worden er door ISKP, Islamic State in Afghanistan, nog steeds aanslagen gepleegd.⁸⁰

Mensenrechten in zijn algemeenheid en vrouwenrechten in het bijzonder worden nog steeds ernstig geschonden. Rechten van vrouwen worden steeds meer ingeperkt. Meisjes mogen nog steeds geen secundair onderwijs (dat is onderwijs vanaf de leeftijd van 12 jaar) volgen. In december werd een decreet uitgevaardigd dat meisjes ook niet meer naar de universiteit mogen. Een maand eerder hadden de Taliban een verbod uitgevaardigd voor vrouwen in Kabul om parken te bezoeken of naar de sportschool of het zwembad te gaan. In december vaardigden de Taliban een decreet uit met een verbod voor vrouwen om nog te werken voor nationale en internationale ngo's.⁸¹ Half november verordonneerde Hibatullah Akhundzada, de opperste leider van de Taliban, rechters om Sharia-straffen op te leggen. Sindsdien hebben meer dan honderd mensen, mannen en vrouwen in verschillende provincies en in Kabul zweepslagen gekregen voor delicten als overspel, homoseksuele seks, het weglopen van huis, drugshandel en diefstal. Deze straffen werden in het openbaar uitgevoerd in stadions in aanwezigheid van Taliban-functionarissen en lokale bevolking. Dat gold

70 Trouw, [Elf jaar na de revolutie gaat vrijwel niemand nog stemmen in Tunesië](#), 18 december 2022,

71 BBC News, Tunisia: President Saïed urged to resign after 'fiasco' election, 18 december 2022

72 FTDES, [Report Oktober 2022: collective protests, suicide and migration](#)

73 Crisis24, Tunisia: Protests and clashes likely to continue nationwide through at least late November /update 13, 2 november 2022,

74 Info Migrants, [Tunesië: huit corps de migrants retrouvés au large de Zarzis](#), 10 oktober 2022

75 FTDES, Deadly policies in the Mediterranean: stop the shipwrecks caused off the coast of Tunisia, 19 december 2022

76 UNHCR, [Tunisia operational update Oktober 2022](#)

77 UNHCR, Tunisia: operational update, 30 november 2022

78 VoA, 10 november 2022. UN General Assembly Tells Taliban to Reverse Restrictive Policies on Women, Girls. UN General Assembly Tells Taliban to Reverse Restrictive Policies on Women, Girls (voanews.com); EP, 22 november 2022. Motion for a resolution. On the human rights situation in Afghanistan and specially the deterioration of women's rights and attacks against education institutions (2022/2955(RSP). RE_UrgentDebatePG (europa.eu); VoA, 20 december 2022) How Should Countries Engage with the Afghan Taliban? How Should Countries Engage with the Afghan Taliban? (voanews.com)

79 VoA, 20 december 2022. Frustrated with the Taliban, US Officials Meet Anti-Taliban Figures. Frustrated with the Taliban, US Officials Meet Anti-Taliban Figures (voanews.com)

80 VoA, 15 december 2022. IS Recruits Multiethnic Fighters in Afghanistan, Threatening Regional Security, US Says. IS Recruits Multiethnic Fighters in Afghanistan, Threatening Regional Security, US Says (voanews.com)

81 BBC News, 21 dec 2022. Afghanistan: Taliban ban women from universities amid condemnation. Afghanistan: Taliban ban women from universities amid condemnation - BBC News; BBC News, 2 november 2022. Afghanistan: Parks become latest no-go areas for women in Kabul. Afghanistan: Parks become latest no-go areas for women in Kabul - BBC News; Al Jazeera, 24 december 2022. Taliban orders NGOs to send women workers home. Taliban orders NGOs to send women workers home | Taliban News | Al Jazeera

ook voor een executie die begin december plaatsvond op basis van Qisas, islamitisch recht dat voorschrijft dat een persoon gedood wordt zoals hij zijn slachtoffer heeft gedood (het oog-om-oog principe), waarbij de vader van het slachtoffer de executie zou hebben uitgevoerd.⁸²

Ook de economische en humanitaire situatie blijft zeer slecht. Er bestaat voedselonzeekerheid voor ca. 90% van de Afghanen. De internationale gemeenschap biedt wel hulp.⁸³

Afghanistan in Iran

In de zes maanden tot medio november 2022 heeft Iran ongeveer 190.000 Afghanen uitgezet naar Afghanistan, over land naar Nimruz en naar Herat. Daarnaast werden er meer dan 90.000 Afghanen vanuit Turkije per vliegtuig uitgezet naar Afghanistan.⁸⁴ In totaal keerden in de periode januari-oktober 2022 ongeveer 660.000 Afghanen vanuit Iran terug naar Afghanistan.⁸⁵ De druk (arrestaties, mishandelingen, uitzettingen) op Afghanen in Iran neemt toe.⁸⁶

3.6.2 Pakistan

In juni 2022 werd het zuidwesten van Pakistan (de provincie Sindh en het oostelijke deel van Balochistan) getroffen door grote overstromingen. Na ruim zes maanden is de situatie nog steeds niet onder controle. Voor veel mensen zijn basisbehoeftes zoals schoon drink water, onderdak, voedsel en gezondheidszorg onvoldoende beschikbaar. In veel gemeenschappen is nog steeds sprake van ondervoeding en hoge aantallen malaria-infecties. Artsen Zonder Grenzen stelt dat internationale hulporganisaties de hulp aan Pakistan moeten opschalen om adequate hulp te kunnen bieden. Veel gewassen en vee zijn vernietigd door de overstromingen. In de dorpen waar mensen nu langzaam naar terug kunnen keren is de schade aan huizen groot en er staat nog steeds veel vervuild water in de omgeving. Ook is de kans groot dat er in deze omstandigheden niet gezaaid kan worden voor het volgende oogstseizoen, waardoor er in 2023 een grotere hongersnood dreigt. De inflatie is enorm gestegen, met name door prijsstijgingen voor voedsel en de economische crisis lijkt daarbij alleen maar erger te worden. Daarnaast heeft Pakistan ook te maken met een toename van vluchtelingen uit Afghanistan.

Het geweld in Pakistan is eveneens toegenomen op meerdere fronten. Zo heeft de Tehreek-e-Taliban (Taliban in Pakistan) in november 2022 eenzijdig een einde gemaakt aan het staakt-het-vuren dat in juni 2022 nog verlengd was voor onbepaalde tijd. Tevens is het conflict tussen Balochi separatisten en de Pakistaanse veiligheidsdiensten verder opgelaaid, waarbij separatistische Balochi groeperingen zwaardere wapens lijken te gebruiken en er meer geweld plaatsvindt tegen burgers en het Pakistaanse leger. De zwaardere wapens zouden in handen zijn gekomen van separatistische Balochi groeperingen, nadat de VS Afghanistan hebben verlaten: hoogwaardig wapentuig van het Afghaanse leger wordt sindsdien op de zwarte markt verkocht.⁸⁷

3.6.3 China

Het derde tertaal van 2022 was buitengewoon turbulent in China. Onder de bevolking in China ontstond steeds meer onvrede over de toekomst (uitzichtloosheid van het zero-covid beleid met bijbehorende lockdowns en afname van vrijheden in het algemeen). Meer mensen dan voorheen maakten plannen om China te verlaten en elders een leven op te bouwen. Vooral Noord-Amerika en Europa zijn in trek, meer nog dan Zuidoost-Azië, waar men bang is om makkelijker te kunnen worden teruggestuurd naar China. Er zijn lange wachtlijsten voor mensen die naar bijvoorbeeld Canada willen emigreren. Er zijn zelfs Chinezen die via Colombia over land naar de VS reizen om

82 UN News, 7 december 2022. Afghanistan: First public execution since Taliban takeover, 'deeply disturbing' says UN rights office. Afghanistan: First public execution since Taliban takeover, 'deeply disturbing' says UN rights office | UN News; VoA, 19 december 2022. Afghan Taliban Announce New Round of Public Floggings. Afghan Taliban Announce New Round of Public Floggings (voanews.com)

83 The World Bank, 7 oktober 2022. The World Bank In Afghanistan. Afghanistan Overview: Development news, research, data | World Bank; EP, 22 november 2022. Motion for a resolution. On the human rights situation in Afghanistan and specially the deterioration of women's rights and attacks against education institutions (2022/2955(RSP). RE_UrgentDebatePG (europa.eu)

84 Middle East Eye, 15-11-2022, Over 240,000 Afghan refugees deported from Iran and Turkey, 29-11-2022

85 UNFPA Afghanistan, 15-12-2022, Tweet, 29-12-2022; Tolo News, 16-1-2022, More than 700K Afghans Returned from Pakistan, Iran in 10 Months: UN, 29-11-2022

86 Salaam Times, 26-10-2022, Iran's beleaguered security forces increase pressure on Afghan refugees, 30-12-2022

87 Flood emergency in Pakistan is far from over | MSF; What is behind a resurgence of violent attacks in Pakistan? | Conflict News | Al Jazeera; Pakistan Taliban ends ceasefire with gov't, threatens new attacks | Pakistan Taliban News | Al Jazeera; <https://www.geopoliticalmonitor.com/baloch-conflict-no-longer-a-low-level-insurgency/>; Austerity drive, IMF deadlock: How Pakistan's economic crisis is getting worse - Times of India (indiatimes.com); Vanavond op tv: Anti-regeringsprotest in Israël • Afghanen vertrekken massaal (nos.nl);

daar asiel aan te vragen. Ook landen als Vanuatu, Moldavië en Oekraïne werden door Chinezen als voorbeelden van mogelijke landen van vestiging genoemd.

Eind november was er een brand in een flatgebouw in de provincie Xinjiang, waarbij bewoners niet op tijd uit het flatgebouw konden ontsnappen, vermoedelijk door een lockdown. Hierdoor was de geest uit de fles en braken er door het hele land, en ook bij Chinezen buiten de landsgrenzen, historische protesten uit die rechtsreeks gericht waren tegen de Communistische Partij in China. Dit ging volgens sommige demonstranten niet alleen over de uitzichtloosheid van het zero-covid beleid, maar ook om meer vrijheden in het algemeen. De protesten werden niet neergeslagen, maar deelnemers werden wel achteraf opgespoord en lastig gevallen door de politie. Toch was dit de aanleiding voor de Chinese regering om het roer om te gooien en in december werden in rap tempo de coronamaatregelen losgelaten en werden vanaf 8 januari ook de quarantaine maatregelen opgeheven voor mensen die van buiten China wilde inreizen. Tevens heeft de Chinese regering aangekondigd vanaf januari 2023 weer paspoorten uit te geven aan Chinese onderdanen.

In het beleid jegens Oeigoeren in China zijn geen significante veranderingen. In september uitten experts van de Verenigde Naties hun zorgen hieromtrent en vroegen de wereld om aandacht voor deze situatie. Er zijn verder geen berichten dat in het laatste tertaal de situatie voor Tibetanen en ondergrondse kerken veranderd is. Mogelijk zullen er wel meer mensen uit China vertrekken nu de Chinese autoriteiten weer paspoorten uitgeven, maar dat is niet met zekerheid vast te stellen.⁸⁸

3.7 Midden-Oosten

3.7.1 Irak

Op 1 oktober werd geprotesteerd in Bagdad en zuidelijke provincies ter ere van de driejarige verjaardag van de Tishreen protesten van 2019. Hierbij raakten in Bagdad meer dan tachtig mensen gewond in botsingen met veiligheidstroepen. Begin oktober vonden enkele protestaanslagen plaats in het zuiden van Irak. In december vonden protesten plaats bij de ministeries van Elektriciteit en Onderwijs in Bagdad en bij lokale kantoren in het zuiden van Irak. De regering beloofde hierna om 500.000 banen te creëren in de publieke sector. In Nasiriya werd op 7 december geprotesteerd tegen de gevangenisstraf wegens een post op Twitter van een activist, waarin aan Iran gelieerde gewapende groepen zouden zijn beledigd. Bij deze protesten zijn drie mensen omgekomen en zeventien gewond geraakt doordat veiligheidstroepen het vuur openden. ISIS voerde dodelijke aanslagen uit op veiligheidspersoneel, en in de provincie Diyala vermoedelijk ook op burgers.⁸⁹ Er werden in de verslagperiode acties uitgevoerd tegen elementen van ISIS, waarbij tientallen personen werden opgepakt.⁹⁰ Turkije voerde een verhoogd aantal bombardementen uit op doelen van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) in het noorden van Irak: eerst in oktober na een dodelijke aanslag op een Turkse soldaat en vervolgens na een aanslag op 13 november in Istanbul.⁹¹ Iran hervatte in september en november aanvallen op Iraans Koerdische groepen in de Koerdische regio in Irak (KAR) en eiste in november versterking van de grens om Koerdische infiltratie te verhinderen.⁹² In Erbil (KAR) werd bij een interne machtsstrijd een functionaris van de Patriottische Unie van Koerdistan (PUK) gedood door een explosief.⁹³ Op 1 december riep Muqtada al-Sadr zijn aanhangers op om (met vreedzame middelen) op te staan tegen homoseksualiteit; dit zorgde voor

88 VOA Interview: Uyghur Emigre Describes Life in China's Xinjiang in 2022 (voanews.com); Besmettingsgolf China na drastische versoepelingen: 'Iedereen die ik spreek heeft corona' | RTL Nieuws; China's authorities are quietly rounding up people who protested against COVID rules : NPR; Chinese students abroad take on their government | The Economist; Clashes in Shanghai as protests over zero-Covid policy grip China | China | The Guardian; Covid lockdown protests break out in western China after deadly fire | China | The Guardian; China Covid: Rare protest against President Xi before party congress - BBC News; Is Xi's Trip Abroad the Beginning of the End for China's Zero-COVID Policy? - The Diplomat; Minder lockdowns maar wel 'zero covid': China worstelt met coronabeperkingen (nos.nl); 'We're all fleeing persecution': Chinese asylum-seekers head to US via Darién Gap — Radio Free Asia (rfa.org); Well-heeled Chinese plan to flee amid COVID lockdowns, economic shift — Radio Free Asia (rfa.org); 'I Will Keep Fighting': China's Protesters Say It's Bigger Than Covid - The New York Times (nytimes.com); China congress: Xi Jinping doubles down on zero-Covid as meeting opens - BBC News; <https://en.nia.gov.cn/n162/n232/c107304/content.html>; Xinjiang report: China must address grave human rights violations and the world must not turn a blind eye, say UN experts | OHCHR

89 International Crisis Group, Crisiswatch, december 2022, CrisisWatch | Crisis Group.

90 CE NoticiasFinancieras, Iraq announces the arrest of senior Islamic State leaders in five provinces across the country, 14 januari 2023.

91 International Crisis Group, Crisiswatch, november en december 2022, CrisisWatch | Crisis Group; CrisisWatch | Crisis Group.

92 International Crisis Group, Crisiswatch, oktober en november 2022, CrisisWatch | Crisis Group.

93 International Crisis Group, Crisiswatch, oktober 2022, CrisisWatch | Crisis Group.

vrees voor nieuw geweld.⁹⁴ Terwijl in oktober de inflatie met 5,3% relatief laag was,⁹⁵ daalde de waarde van de Iraakse Dinar⁹⁶ daarna een paar maanden. Dit veroorzaakte angst bij de Iraakse bevolking voor prijsstijging van geïmporteerde goederen zoals gas en tarwe. De waardedaling komt door criteria van het internationale transfersysteem, waaraan Iraakse banken sinds half november dienen te voldoen. Onder de voorwaarden vallen ook sanctieregelingen, waaronder die tegen Iran en Rusland. Sindsdien is tachtig procent van de transferverzoeken naar Iraakse banken tegengehouden door de Amerikaanse Federale Reserve, met een tekort aan dollars tot gevolg. Er zijn maatregelen genomen. Verwacht wordt dat de situatie zal stabiliseren.⁹⁷

3.7.2 Turkije

Politieke ontwikkelingen

Turkije maakt zich op voor de verkiezingen van juni 2023. Dit worden de eerste verkiezingen na 20 jaar waarbij Erdoğan en zijn conservatieve AK-partij niet bij voorbaat favoriet zijn. De economische crisis is een belangrijke reden hiervan. De oppositie heeft een coalitie⁹⁸ gevormd tegen de huidige regeringscoalitie⁹⁹ en stijgt in de peilingen. De vraag is of de regeringscoalitie of de coalitie van de oppositie gaat winnen en hoe dit het politieke landschap gaat beïnvloeden. Wie welke verkiezingen gaat winnen (de presidentiële en/of de parlementsverkiezingen) is belangrijk voor het politieke krachtenspel. Blijft alles bij het oude of kan de nieuw gevormde regering hervormingen doorvoeren, zoals bijvoorbeeld een terugkeer naar het parlementaire systeem en het herstel van de rechtstaat? De regering Erdoğan heeft de inkomsten van de democratische oppositiepartij HDP bevroren, zodat deze moeilijk campagne kan voeren. Dit kan ook invloed hebben op het verloop van de verkiezingen. Erdoğan zou in aanloop van de verkiezingen de HDP kunnen verbieden. Het verbod van de partij hangt al enige tijd in de lucht.¹⁰⁰ Ook als de AK-partij niet wint kan de regering Erdoğan, als hij een goede coalitie vormt, het verbod op de partij doorzetten, waardoor de rechtstaat verder onder druk komt te staan.¹⁰¹

Arrestaties

Op 26 oktober 2022 werd Şebnem Korur Fincancı, voorzitter van de Turkse Medische Vereniging, arts en mensenrechtenactivist, gearresteerd op verdenking van het verspreiden van propaganda voor een terroristische organisatie. Op 11 januari 2023 werd zij hiervoor veroordeeld tot 2 jaar en 8 maanden gevangenisstraf; aanleiding was haar oproep tot een onderzoek naar het vermeende gebruik van chemische wapens door het leger tegen Koerdische militanten. Volgens haar advocaten heeft zij geen eerlijk proces gehad.¹⁰² Turkije heeft het afgelopen jaar een nieuwe mediawet aangenomen die het 'verspreiden van valse informatie' wil bestraffen met drie jaar gevangenisstraf.

Verder heeft politie in oktober in verschillende steden invallen gepleegd en daarbij elf journalisten gearresteerd.¹⁰³ In december 2022 werd de co-voorzitter van de pro-Koerdische Democratic Regions Party gearresteerd op beschuldiging van lidmaatschap van een terroristische organisatie.¹⁰⁴

Vluchtelingen en ontheemden

Erdoğan zou bereid zijn om president Assad van Syrië binnenkort te ontmoeten. De Syrische vluchtelingen in Turkije vrezen dat hun verblijf in Turkije daarmee op losse schroeven komt te staan en dat zij op termijn terug naar Syrië worden teruggestuurd.¹⁰⁵

94 Epic, ISHM, 1-8 december 2022, ISHM: DECEMBER 1 - 8, 2022 - EPIC - Enabling Peace in Iraq Center.

95 IBT, Iraq's Currency In Flux As Foreign Transfers Come Under Scrutiny, 13 januari 2023, Iraq's Currency In Flux As Foreign Transfers Come Under Scrutiny (ibtimes.com)

96 International Crisis Group, Crisiswatch, december 2022, CrisisWatch | Crisis Group; IBT, Iraq's Currency In Flux As Foreign Transfers Come Under Scrutiny, 13 januari 2023, Iraq's Currency In Flux As Foreign Transfers Come Under Scrutiny (ibtimes.com).

97 IBT, Iraq's Currency In Flux As Foreign Transfers Come Under Scrutiny, 13 januari 2023, Iraq's Currency In Flux As Foreign Transfers Come Under Scrutiny (ibtimes.com).

98 De Nation's Alliance (Milli İttifakı) of Tafel van 6

99 De People's Alliance (of Cumhuri İttifakı)

100 BBC News, Turkey freezes pro-Kurdish party funds before vote, 5 januari 2023

101 Stiftung Wissenschaft und Politik/German Institute for International and Security Affairs (SWP), Post-2023 Election Scenarios in Turkey, 22 september

102 BBC News, Turkey doctors' chief sentenced over call for chemical weapons inquiry, 11 januari 2022

103 BBC News, Turkey arrests doctors' chief for 'terror propaganda', 26 oktober 2022

104 Stockholm Center for Freedom, Turkey arrests pro-Kurdish party co-chair, provincial head on terrorism charges, 27 december 2022,

105 Al-Monitor, Syrian refugees in Turkey watch uneasily as Erdogan warms to Assad, 15 januari 2023

3.7.3 Jemen

Politieke ontwikkelingen en veiligheidssituatie

Op 2 oktober 2022 werd de wapenstilstand, die zes maanden had geduurd, niet verlengd¹⁰⁶ en zijn de vijandelijkheden in Jemen hervat.¹⁰⁷ Er vinden besprekingen plaats tussen Saoedi-Arabië en de Houthi's, waarbij de verdeelde presidentiele raad aan de zijlijn staat.¹⁰⁸

VN-gezant Grundberg constateerde dat de hoeveelheid geweld sinds het aflopen van de wapenstilstand tot half november 2022 slechts gering is toegenomen.¹⁰⁹ Burgers lopen nog steeds risico slachtoffer te worden van de strijd in Jemen. Er zijn burgerdoden en -gewonden gevallen als het gevolg van sluipschutters, artillerieaanvallen en een drone-aanval op een oliehaven.¹¹⁰ Hierbij zijn ook de olieterminals van Hadramawt en Shabwa aangevallen¹¹¹ met als gevolg dat de olie-export, de vitale bron van overheidsinkomsten, is stilgevallen. De presidentiële raad heeft hierop gereageerd door de Houthi's uit te roepen tot terroristische organisatie.¹¹²

Grundberg pleit voor het hernieuwen van de wapenstilstand en de toezegging van de strijdende partijen om stappen te ondernemen waarmee een algehele oplossing voor het conflict in Jemen kan worden bereikt.¹¹³

Vluchtelingen, ontheemden en de humanitaire situatie

In Jemen verblijven volgens de UNHCR 99.877 vluchtelingen uit diverse landen (voornamelijk uit Somalië en Ethiopië). Jemen telt momenteel ruim 4,5 miljoen binnenlandse ontheemden.¹¹⁴

Ten tijde van de wapenstilstand was er meer import van brandstoffen via de haven van Al Hudaydah, de luchthaven van Sanaa werd heropend en er was betere toegang tot essentiële diensten als gezondheidszorg, onderwijs, handel en hulpgoederen. De Houthi's weigerden om de wegen rond de stad Taiz te openen, waardoor de kans op humanitaire hulp voor de mensen in de stad uitbleef. Jemen is ook getroffen door de exportstop van Oekraïens graan na de Russische invasie, maar de verwachting is dat de prijzen zullen stabiliseren nadat de routes op de Zwarte Zee weer zijn geopend.¹¹⁵

3.8 Europa

3.8.1 Oekraïne

In Oekraïne duurt de oorlog voort. Nadat het land in september 2022 successen boekte in de herovering van gebied in de buurt van Kharkiv¹¹⁶, schaalde Rusland de militaire inspanning op. Op 21 september 2022 kondigde president Poetin een gedeeltelijke mobilisatie aan.¹¹⁷ Tevens werden 'referenda' gehouden waarin inwoners van de regio's Kherson, Zaporizhzhya, Donetsk en Luhansk (die voor een deel nog in Oekraïense handen waren¹¹⁸), konden aangeven of ze bij Rusland wilden horen.¹¹⁹ Hierbij zou 97% van de stemmers voor aansluiting van hun regio bij Rusland hebben gekozen.¹²⁰ Op 30 september 2022 werden de vier gebieden per decreet door Rusland

106 OESG, [Statement from the UN Special Envoy on the negotiations to extend and expand the nationwide truce in Yemen](#), d.d. 14 oktober 2022

107 The Guardian, [Failure to extend Yemen ceasefire leaves millions at risk, say charities](#), d.d. 4 oktober 2022

108 ICG, [How Huthi-Saudi Negotiations Will Make or Break Yemen](#), d.d. 29 december 2022

109 United Nations, [Yemen: Humanitarian and economic issues must be addressed](#), Security Council hears, d.d. 22 november 2022

110 OHCHR, [Yemen: Attacks on civilians](#), d.d. 4 november 2022

111 United Nations, [Yemen: Humanitarian and economic issues must be addressed](#), Security Council hears, d.d. 22 november 2022

112 ICG, [How Huthi-Saudi Negotiations Will Make or Break Yemen](#), d.d. 29 december 2022

113 United Nations, [Yemen: Humanitarian and economic issues must be addressed](#), Security Council hears, d.d. 22 november 2022

114 UNHCR, [Operational Data Portal Refugee Situations – Yemen](#), 2022

115 The Guardian, [Failure to extend Yemen ceasefire leaves millions at risk, say charities](#), d.d. 4 oktober 2022

116 The Guardian, [Ukraine takes control of entire Kharkiv region and towns seized at onset of Russian invasion](#), 14 september 2022

117 Politico, [Putin calls up 300,000 reservists, makes nuclear threat](#), 21 september 2022

118 BBC, [What Russian annexation means for Ukraine's regions](#), 30 september 2022

119 NRC, [Zo verlopen de referenda in bezet Oekraïne: het Kremlin heeft verkiezingsfraude tot hogere kunstvorm verheven](#), 23 september 2022

120 NOS, [Schijnreferenda in bezet Oekraïne voorbij, hoe nu verder?](#), 27 september 2022

geannexeerd.¹²¹ Inmiddels heeft Oekraïne een deel van de door Rusland bezette delen heroverd, waaronder de stad Kherson, op 11 november 2022.¹²²

Begin oktober is Rusland begonnen met het beschieten van Oekraïense steden, ook steden die verder van het front liggen, zoals Kiev. Hierbij beschiet Rusland vooral voorzieningen als elektriciteitscentrales, waardoor steden en miljoenen mensen (tijdelijk) zonder verwarming, elektriciteit en water zitten.¹²³ Volgens OHCHR zijn er sinds het begin van de oorlog (minstens) 6.952 Oekraïense burgers gedood en 11.144 gewond.¹²⁴

Inmiddels bevinden zich ongeveer 8 miljoen Oekraïners in Europese landen, waarvan ca 4,9 miljoen onder de *Richtlijn tijdelijke bescherming* vallen. De meesten van hen zijn naar Polen ingereisd, op de tweede plaats staat Hongarije. Zo'n 2,9 miljoen Oekraïners zijn de grens met Rusland overgestoken¹²⁵, al dan niet gedwongen.¹²⁶ Een deel van deze mensen vindt vanuit Rusland alsnog de weg naar de Europese Unie.¹²⁷ Zo'n 16.700 Oekraïners zijn naar Belarus gegaan.¹²⁸ Oekraïne telde in december 2022 5,56 miljoen binnenlandse vluchtelingen.¹²⁹

3.8.2 Belarus

De samenwerking tussen Rusland en Belarus verstevigde verder de afgelopen maanden. In oktober werd de oprichting van een gezamenlijke militaire groep aangekondigd.¹³⁰ In het kader daarvan leidde Belarus 9000 man op als Russisch militair personeel. Een directe deelname van Belarus aan de oorlog in Oekraïne bleef echter uit, ondanks druk van Russische zijde.¹³¹

Wel deden de afgelopen maanden geruchten de ronde over een op handen zijnde verborgen mobilisatie in Belarus. Deze zou plaats vinden onder het mom van een paraatheidscheck van de troepen in de vorm van oefeningen. Volgens sommigen ging het hierbij in eerste instantie vooral om plattelandsbevolking en zou het vooral betreffen mannen waar een tekort aan is bij de Russische strijdkrachten: onder andere koks, chauffeurs, technici. Voorts zouden de rekruteringsbureaus de afgelopen maanden de gegevens hebben gecontroleerd van de mensen die bij hen staan ingeschreven.¹³²

Ondertussen bevinden zich nog steeds vluchtelingen aan de Belarussische kant van de Belarussisch-Poolse grens, die proberen Polen in te komen. De vluchten uit het Midden-Oosten die deze mensen naar Belarus brachten zijn inmiddels gestopt, desalniettemin proberen vluchtelingen de Poolse grens over te komen.¹³³

3.8.3 Russische federatie

Op 21 september 2022 kondigde president Poetin een gedeeltelijke mobilisatie aan waarbij 300.000 manschappen beschikbaar zou moeten komen voor de oorlog in Oekraïne.¹³⁴ Deze mobilisatie verliep chaotisch. Er waren berichten van oproepen voor mannen die volgens de regels niet opgeroepen zouden moeten worden (bijvoorbeeld om gezondheidsredenen), dat de medische keuring niet altijd

121 Center for Eastern Studies, [Russia announces the annexation of four regions of Ukraine](#), 3 oktober 2022

122 CNN, [Ukrainian troops sweep into key city of Kherson after Russian forces retreat, dealing blow to Putin](#), 11 november 2022

123 BBC, [Ukraine in maps: tracking the war with Russia](#), 14 november 2022; BBC, [Ukraine war: Sergei Surovkin removed as commander of Ukraine invasion force](#), 12 januari 2023

124 OHCHR, [Ukraine: civilian casualty update 10 January 2023](#), 10 januari 2023.

125 UNHCR, [Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation](#)

126 Politico, [Russia ramps up deportations, as Putin imposes martial law in illegally annexed regions of Ukraine](#), 19 oktober 2022

127 Human Rights Watch, ["We Had No Choice" "Filtration" and the Crime of Forcibly Transferring Ukrainian Civilians to Russia](#), 1 september 2022.

128 UNHCR, [Operational Data Portal Ukraine Refugee Situation](#).

129 OCHA, [Ukraine: situation report 19 December 2022](#), 19 december 2022.

130 Deutsche Welle, [Belarus and Russia to deploy joint regional military group](#), 10 oktober 2022

131 CEPA, [Is Belarus preparing to join Russia's war? Maybe](#), 7 december 2022; The Guardian, [Russia and Belarus extend military drills amid fears of new push into Ukraine](#), 8 januari 2023.

132 Meduza, [Lukashenko reportedly conducting 'covert mobilization' in Belarus](#), 14 Oktober 2022; Nasha Niva, [Sources: The decision to mobilize in Belarus has been made. It will be held under the guise of a combat readiness test](#), 13 december 2022; Khartiya'97, [Hidden mobilization: it comes to Belaruskali worker](#), 13 december 2022.

133 Reuters, [Fears of migrant deaths rise after bodies found in eastern Poland](#), 13 januari 2023; Remix, [Illegal migrants still attempting to cross to Polish-Belarusian border](#), 22 december 2022.

134 Politico, [Putin calls up 300,000 reservists, makes nuclear threat](#), 21 september 2022

plaatsvond en dat gemobiliseerden zonder goede uitrusting naar het front werden gestuurd¹³⁵. Honderdduizenden Russen verlieten hun land.¹³⁶ Eind oktober kondigde de minister van Defensie aan dat de mobilisatie voorbij was.¹³⁷ Het decreet dat de mobilisatie mogelijk maakte, werd echter niet ingetrokken, waarmee ieder moment weer een nieuwe ronde gestart kan worden.¹³⁸

Naast het reguliere leger zijn ook privé-milities actief in Oekraïne, bijvoorbeeld de Wagnergroep van Yevgeniy Prigozhin. Hij ronselde in de laatste maanden van 2022 gevangenen voor zijn militie, in ruil voor gratie.¹³⁹ (Zie ook paragraaf 4.3.1 over Oekraïne)

Ook de afgelopen maanden ging de repressie, die sinds de oorlog sterker werd, door. Dit raakt onder andere journalisten, vreedzame demonstranten, politieke oppositie, politieke gevangenen, mensenrechtenactivisten, LHBTI-ers en gevangenen.¹⁴⁰ Sinds het begin van de oorlog is tevens nieuwe wetgeving van kracht, waarmee 'nepnieuws' bestraft wordt, alsmede het in diskrediet brengen van de strijdkrachten. Voor het verspreiden van 'nepnieuws' werden inmiddels 125 zaken aangespannen, waarbij in sommige gevallen jarenlange gevangenisstraffen werden opgelegd. In totaal werden meer dan 5500 zaken aangespannen onder administratief recht, waarvan er ongeveer 25 alsnog in het strafrecht terecht kwamen.¹⁴¹

In november 2022 nam de Doema een nieuwe wet aan die het verbiedt propaganda te maken voor lhbt-relaties of – identiteit. Een dergelijke wet bestond sinds 2013 al met het oog op 'propaganda' hiervan onder minderjarigen.¹⁴² Inmiddels is de eerste zaak onder de nieuwe wet geopend.¹⁴³

135 Radio Free Europe Radio Liberty, 'Everyone's Drunk. No Uniforms. No Food.' Inside The Confusion Greeting Some Of Russia's Newly Mobilized Troops, 9 oktober 2022; Reuters, Complaints about Russia's chaotic mobilization grow, 25 september 2022.

136 Reuters, Factbox: where have Russians been fleeing since mobilization began?, 6 oktober 2022; Reuters, Kremlin rejects reports that 700,000 have fled Russia, 6 oktober 2022

137 The Moscow Times, Russian Defense Minister Announces End of Mobilization, 28 oktober 2022

138 Meduza, 'Partial mobilization is over, full stop,' says the Kremlin spokesman Dmitry Peskov. Why doesn't Putin sign a decree to make this official?, 1 november 2022

139 The Washington Post, Putin secretly pardoned convicts recruited by Wagner to fight in Ukraine, 10 januari 2023

140 OVD-Info, Repressions in Russia in 2022, OVD-Info overview

141 OVD-info, Summary of anti-war repressions. Ten months of war, December 2022

142 CNN, Putin signs expanded anti-LGBTQ laws in Russia, in latest crackdown on rights, 5 december 2022

143 The Moscow Times, First Probe Opened Into Breach of Russia's New 'LGBT Propaganda' Law, 10 januari 2023

4 (Beleids)ontwikkelingen in de EU

In dit hoofdstuk staan ontwikkelingen die plaatsgevonden hebben in het derde tertaal van 2022 in de EU en die van invloed zouden kunnen zijn op de asielinstroom naar Nederland. Er is onderscheid gemaakt tussen ontwikkelingen in Nederland, in andere EU-lidstaten en op EU-niveau. Voorbeelden van ontwikkelingen zijn beleidsontwikkelingen, politieke ontwikkelingen, maatschappelijke ontwikkelingen en juridische ontwikkelingen.

4.1 (Beleids)ontwikkelingen in Nederland

4.1.1 Beoordeling asielaanvragen

In het derde tertaal van 2022 zijn voor enkele landen besluit- en vertrekmoratoria verlengd. Deze moratoria houden in dat er voor een vastgestelde periode voor de betreffende nationaliteiten respectievelijk geen besluiten op asielaanvragen worden genomen en geen terugkeer wordt ingezet. Een besluitmoratorium kan mogelijk ontmoedigend werken voor het aanvragen van asiel, terwijl een vertrekmoratorium juist een *pull* factor kan zijn.¹⁴⁴ Het gaat om de volgende landen en toepassingsgebieden:

- **Oekraïne:** Op 9 september is het besluit- en vertrekmoratorium voor asielzoekers met de Oekraïense nationaliteit met zes maanden verlengd, tot 28 februari 2023.¹⁴⁵ Op 28 februari 2022 was het besluit- en vertrekmoratorium ingesteld voor de duur van een half jaar.
- **Rusland:** Op 13 december heeft de Staatssecretaris het besluit- en vertrekmoratorium voor Russische dienstplichtigen van 18 tot en met 27 jaar die dienstweigeren of deserteren verlengd met een halfjaar tot 29 juni 2023.¹⁴⁶ Eind juni 2022 was een besluit- en vertrekmoratorium ingesteld voor een half jaar.

4.1.2 Bestuurlijke afspraken, aanvullende maatregelen en heroriëntatie asiel

Eind augustus zijn er bestuurlijke afspraken gemaakt tussen het kabinet, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Veiligheidsberaad. **In aanvulling op de bestuurlijke afspraken kondigde het kabinet een pakket aan aanvullende maatregelen aan** met als doel om de toenmalige situatie betreffende opvang en huisvesting het hoofd te bieden.

De bestuurlijke afspraken betroffen:

- afspraken over het realiseren van flexwoningen

De aanvullende maatregelen betroffen:

- de nareismaatregel
- het tijdelijk stopzetten van hervestiging onder de EU-Turkije Verklaring
- een geïntensiverde aanpak van overlastgevers
- de versnelling van de procedure van kansarme aanvragen
- het mobiel toezicht veiligheid (MTV) intensiever inzetten
- een Roadmap om de uitvoering van de Dublinverordening te verbeteren
- financiële dekking voor en realiseren van opvang en begeleiding voor (ex) amv's
- de verlenging van de beslistermijn in asielzaken
- en het intensiveren van de aanpak van terugkeer.

¹⁴⁴ Het instellen van een besluitmoratorium betekent dat de wettelijke beslistermijn van lopende asielaanvragen wordt verlengd met een periode van een jaar. Met een vertrekmoratorium worden uitgeprocedeerde asielzoekers afkomstig uit het desbetreffend land en die onder het toepassingsgebied vallen, niet verplicht om terug te keren naar het land van herkomst.

¹⁴⁵ Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 9 september 2022, kenmerk: 4199912.

¹⁴⁶ Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 13 december 2022, kenmerk: 4355586.

De bestuurlijke afspraken zijn gericht op een stabiel en toekomstbestendig asiellandschap. Met betrekking tot asielopvang gaat dit over de flexibilisering van de asielketen, een uitbreiding van vijf gemeenschappelijke vreemdelingenlocaties en het vastleggen van de wettelijke taak voor gemeenten op het mogelijk maken van asielopvang. Naast de bestuurlijke afspraken werd er een heroriëntatie asiel aangekondigd. Eind december communiceerde de Staatssecretaris de opzet van de **heroriëntatie van het asielbeleid en inrichting van het asielstelsel**.¹⁴⁷ De heroriëntatie doelt op **gestructureerde asielmigratie, beperking van ongewenste migratiestromen en versterking van het migratie draagvlak**. De eerder geïntroduceerde Veranderopgave Migratieketen sluit hierop aan.¹⁴⁸

4.1.3 Opvang

Net zoals in het eerste en tweede tertaal van 2022 bleef het tekort aan opvangplekken in het derde tertaal van 2022 een groot probleem. Ook de kwaliteit van de opvang stond ter discussie. Midden augustus spande Vluchtelingenwerk Nederland een kort geding aan tegen de Staat en het COA met als eis dat per 1 oktober (crisis)noodopvanglocaties aan de minimale eisen zouden voldoen.¹⁴⁹ In hoger beroep werd door het gerechtshof Den Haag geoordeeld dat de opvang van asielzoekers momenteel op essentiële punten niet voldoet aan de daarvoor geldende wettelijke normen. Het hof oordeelde echter ook dat er momenteel alles aan wordt gedaan om deze problemen op te lossen. **Het hof oordeelde ten slotte dat het niet mogelijk is deze problemen op korte termijn op te lossen en dat de Staat en het COA niet gehouden kunnen worden aan het onmogelijke**.¹⁵⁰ Hoewel aanvankelijk voorzien werd om de crisisnoodopvang uiterlijk 1 juli 2023 af te bouwen, heeft de staatssecretaris op 10 februari aangegeven dat veiligheidsregio's zijn gevraagd om de huidige crisisnoodopvang te verlengen tot aan het moment dat het aantal benodigde opvangplekken bij het COA is gerealiseerd, maar in ieder geval tot aan 1 juli 2023.¹⁵¹

Om het tekort aan opvangplekken te verminderen zijn, volgens gemaakte bestuurlijke afspraken, in het derde tertaal vijf nieuwe, tijdelijke (nood)opvanglocaties geopend¹⁵² Hoewel dit bij elkaar voor ongeveer 4.000 extra opvangplekken zorgt is de verwachting dat aan het begin van 2023 er nog steeds een tekort van 10.000 opvangplekken zal zijn.¹⁵³ Voor een langere termijnoplossing heeft de Staatssecretaris begin november het **wetsvoorstel gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen ('spreidingswet') in consultatie** gebracht. Het wetsvoorstel ziet op het beleggen van een wettelijke taak bij gemeenten om asielopvangvoorzieningen mogelijk te maken en heeft twee uitgangspunten: een tweejaarlijkse ramings- en verdeelcyclus vertaald naar de benodigde opvangcapaciteit per provincie en zorgdragen voor een evenwichtige spreiding van duurzame opvangvoorzieningen over het land.¹⁵⁴

4.1.4 Oekraïense ontheemden

Aan het begin van het derde tertaal werden er meerdere regelingen voor Oekraïense ontheemden in Nederland verlengd. Het gaat om de bekostigingsregeling voor gemeenten voor de opvang, de overgangsregeling waardoor ontheemden uit Oekraïne het recht hebben te mogen werken, en de regeling wat betreft onderwijshuisvesting.¹⁵⁵ Verder werkt het kabinet aan strategische beleidskeuzes voor de langere termijn met betrekking tot ontheemden uit Oekraïne. De focus ligt daarbij op participatie en zelfredzaamheid.¹⁵⁶

147 In augustus kondigde de Staatssecretaris deze heroriëntatie aan. Bron: Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 26 augustus 2022, kenmerk: 1.

148 Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 23 december 2022, kenmerk: 388757.

149 Vluchtelingenwerk, Vluchtelingenwerk spant kort geding aan tegen het Rijk en het COA vanwege opvangcrisis, 17 augustus 2022, geraadpleegd op 25 januari 2023.

150 Rechtspraak, Uitspraak in hoger beroep over asielopvang, 20 december 2022, geraadpleegd op 22 februari 2023.

151 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 10 februari 2023, kenmerk: 4475144.

152 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 14 oktober 2022, kenmerk: 4254284.

153 NOS, Asielcrisis niet opgelost voor einde jaar, tekort van 10.000 opvangplekken, 15 oktober 2022, geraadpleegd 25 januari 2023.

154 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 8 november 2022, kenmerk: 4296956.

155 Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 9 september 2022, kenmerk: 4199912.

156 Brief van de Staatssecretaris van Justitie & Veiligheid van 14 oktober 2022, kenmerk: 4253233.

4.1.5 Wijzigingen landenbeleid

Voor enkele landen is het landenbeleid gewijzigd en komen er meer groepen in aanmerking voor bescherming in Nederland, wat een mogelijke pull factor voor nieuwe asielaanvragen kan zijn. De belangrijkste uitbreidingen betreffen:

- **Eritrea:** Met ingang van 1 september is in het beleid opgenomen dat in Eritrea geen binnenlands beschermingsalternatief mogelijk is, dat bescherming door de autoriteiten in Eritrea niet aan de orde is, dat Eritreeërs die het militaire onderdeel van de nationale dienstplicht moeten vervullen worden aangemerkt als risicogroep, en dat met betrekking tot adequate opvang voor alleenstaande minderjarigen in Eritrea in een voorkomend geval onderzocht moet worden of adequate opvang beschikbaar is.¹⁵⁷
- **Jemen:** Met ingang van 30 september worden de Muhammasheen, christenen, Joden, Baha'i en LHBTI's uit Jemen aangemerkt als risicogroepen.¹⁵⁸
- **Syrië:** Met ingang van 3 oktober ligt bij de toets van de vervolgingsgronden voor Syriërs meer nadruk op de individuele zaak. Verder blijft het huidige uitgangspunt van kracht dat een Syriër die vanuit het buitenland terugkeert naar Syrië een reëel risico op ernstige schade loopt. Er is toegevoegd dat indien uit een individuele zaak blijkt dat de vreemdeling dit risico niet loopt, dit uitgangspunt niet wordt gehanteerd.¹⁵⁹
- **Pakistan:** Met ingang van 6 december worden Hazara's, LHBTI's, journalisten en mensenrechtenverdedigers die significante kritiek hebben geuit op de autoriteiten aangemerkt als risicogroepen. Zij kunnen geen binnenlands beschermingsalternatief tegengeworpen krijgen. Het laatste geldt met ingang van 6 december ook voor vrouwen die aannemelijk hebben gemaakt dat zij hebben te vrezen voor ernstige schade als gevolg van (seksuele) geweldpleging.¹⁶⁰

4.1.6 Overige wijzigingen

- **Transitvisumplicht:** Per 1 december is een transitvisumplicht ingevoerd voor Turkse onderdanen. Sinds de zomer stijgt het aantal asielaanvragen van Turkse onderdanen die overstappen in transit op Schiphol. Rond de negentien procent van alle Turkse aanvragen werden sinds de zomer in transit gedaan, om het aantal asielaanvragen te beperken is daarom een transitvisumplicht ingevoerd.¹⁶¹
- **Nareismaatregel** Onder het pakket aan maatregelen dat eind augustus werd aangekondigd viel ook de nareismaatregel. Hierdoor werd de gezinshereniging van nareizigers met maximaal zes maanden uitgesteld, tenzij voor het hele gezin een passende woning beschikbaar was. Verschillende rechtbanken oordeelden dat er geen wettelijke grondslag voor de nareismaatregel is. Het kabinet is begin 2023 in hoger beroep gegaan en heeft de nareismaatregel tijdelijk geschorst.¹⁶² Op 8 februari heeft de Raad van State uitspraak gedaan en is de nareismaatregel ingetrokken.¹⁶³

4.2 (Beleids)ontwikkelingen in andere EU-lidstaten

4.2.1 België

Ook België kampt (sinds begin tertiaal 3 2021) met een opvangcrisis. **Midden augustus sloep een record aantal vreemdelingen op straat.**¹⁶⁴ De commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen gaf aan dat hoewel het aantal asielaanvragen in 2022 niet zo hoog was als in 2015, de voortdurende stijging in de laatste twee jaar een groter probleem veroorzaakt.¹⁶⁵ Om meer opvang te realiseren geeft de Belgische staat een premie van tussen de 2.000 en 3.500 euro per

157 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 1 september 2022, kenmerk: 4038474.

158 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 30 september 2022, kenmerk: 4197386.

159 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 3 oktober 2022, kenmerk: 4068490.

160 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 6 december 2022, kenmerk: 4106042.

161 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 14 oktober 2022, kenmerk: 4254284.

162 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 11 januari 2023, kenmerk: 4424241.

163 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van 9 februari 2023, kenmerk: 4477010.

164 De Standaard, *Opvangcrisis rond Klein Kasteeltje bereikt kookpunt*, 19 augustus 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

165 VRT, *Hoe groot is de opvangcrisis in ons land en waar komen de vluchtelingen vandaan? "Situatie is erger dan de grote vluchtelingencrisis van 2015"*, 14 oktober 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

opgevangen asielzoeker aan gemeenten.¹⁶⁶ De nationale opvangdienst, Fedasil, is in 2022 al 4.500 keer veroordeeld voor het niet bieden van opvang. Naar aanleiding hiervan heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in twee zaken, die 149 vreemdelingen betroffen, voorlopige maatregelen opgelegd aan Fedasil om opvang te realiseren en materiele steun te bieden.¹⁶⁷

4.2.2 Denemarken

Op 9 september hebben de Deense regering en Rwandese regering verklaard **de ambitie te hebben om vreemdelingen naar Rwanda over te plaatsen om daar de Deense asielprocedure te doorlopen**. Volgens deze overeenkomst zouden 1.000 vreemdelingen per jaar vanuit Denemarken kunnen worden overgeplaatst naar Rwanda.¹⁶⁸

4.2.3 Duitsland

Duitsland heeft in het derde tertaal **verschillende maatregelen genomen om irreguliere migratie tegen te gaan**. Zoals controles aan de grens met Tsjechië en Polen¹⁶⁹ en een gezamenlijk actieplan met Zwitserland tegen irreguliere migratie.¹⁷⁰ Verder kunnen **Russische deserteurs vanaf september internationale bescherming in Duitsland krijgen** (zie paragraaf 5.1.5 voor een vergelijkbare ontwikkeling in Nederland).¹⁷¹

4.2.4 Finland

Na de aangekondigde mobilisatie in Rusland 21 september zijn **honderdduizenden Russen gevlucht**. Over het exacte aantal is discussie, het zou kunnen gaan om 300.000 tot 700.000 Russen. De voornaamste bestemmingslanden zijn Georgië, Kazachstan en Finland. In de twee weken na de mobilisatie waren er bijna 60.000 Russen gevlucht naar Finland.¹⁷²

4.2.5 Frankrijk

Met ingang van eind augustus heeft **Frankrijk een versoepelde visumprocedure voor Tunesische onderdanen**, nadat deze een jaar eerder aangescherpt was.¹⁷³ Daarnaast heeft Frankrijk in december een **nieuw immigratie wetsvoorstel** ingediend bij de Raad van State. Het wetsvoorstel ziet op:

- meerjarige verblijfsvergunningen afhankelijk maken van het taalniveau Frans;
- een nieuw type verblijfsvergunning gericht op werknemers waar vraag naar is;
- harder optreden tegen delinquente vreemdelingen;
- en maatregelen om asielprocedures te versnellen.¹⁷⁴

4.2.6 Griekenland

Het aantal **asielzoekers is in de laatste twee jaar zeer sterk gedaald** in Griekenland. Infomigrants meldt eind september 2022 dat vergeleken met het jaar ervoor het aantal asielzoekers met meer dan de helft is gedaald.¹⁷⁵ Volgens de Minister van Migratie en Asiel, Notis Mitarachi, is de daling te danken aan verschillende maatregelen die de overheid heeft geïntroduceerd zoals; geïntensiverde grenscontrole, snellere asielprocedures en strengere migratie wetgeving. Euronews vermeldt dat volgens verschillende ngo's de daling te wijten is aan de systematische pushbacks waardoor minder vreemdelingen het land in kunnen komen.¹⁷⁶

166 De Standaard, [Een premie voor burgemeesters om asielzoekers op te vangen](#), 3 september 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

167 Agentschap Integratie en Inburgering, [EHRM legt voorlopige maatregelen op: België moet asielzoekers voorzien van opvang en materiële bijstand](#), 18 november 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

168 Schengenvisainfo, [Denmark & Rwanda Sign Declaration on Possible Transfer of Asylum Seekers](#), 13 september 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

169 Zeit, [Flüchtlingszahlen: AfD stellt Antrag zu Grenzkontrollen](#), 12 oktober 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

170 Bundesministerium des Innern und für Heimat, [Gemeinsamer Aktionsplan zur Vertiefung der grenzpolizeilichen und migrationspolitischen Zusammenarbeit](#), 13 december 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

171 RedaktionsNetzwerk Deutschland, [Deutschland will russische Deserteure aufnehmen – gewährt aber offenbar kaum Visa](#), 24 september 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

172 Reuters, [Factbox: Where have Russians been fleeing to since mobilisation began?](#), 6 oktober 2022, geraadpleegd 20 februari 2023.

173 Libération, [La France met fin à sa politique de restriction de visas pour les Tunisiens](#), 2 september 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

174 Le Monde, [French government finalizes new immigration bill](#), 21 december 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

175 Infomigrants, [Greece migrant populations down by half year on year](#), 26 september 2022, geraadpleegd 10 februari 2023.

176 Euronews, [After the explosion: Migrant arrivals plummet in Greece](#), 17 januari 2023, geraadpleegd op 26 januari 2023.

4.2.7 Hongarije

Eind september heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat de **asielprocedure in Hongarije op bepaalde vlakken in strijd is met EU-wetgeving**, voornamelijk doordat de Hongaarse asielprocedure zo is ingericht dat toegang tot zaakdossiers en rechtsbijstand voor de vreemdeling belemmerd wordt.¹⁷⁷ Eind oktober heeft Hongarije aangekondigd het **hek op de grens met Servië te verhogen** naar aanleiding van een steeds grotere groep vreemdelingen die in Belgrado verblijft.¹⁷⁸

4.2.8 Ierland

Net als Nederland en België, **kampt ook Ierland sinds afgelopen jaar met een opvangcrisis**. In september was er voor 200 vreemdelingen geen plaats in de opvang, waardoor sommigen genoodzaakt waren om buiten te slapen.¹⁷⁹

4.2.9 Italië

Italië heeft sinds 29 december een **strengere gedragscode voor schepen van ngo's**.^{180 181} In het najaar weigerde Italië het schip Ocean Viking toe te laten. Op het schip zaten 243 vreemdelingen.¹⁸² Uiteindelijk liet Frankrijk het schip toe. Naar aanleiding van dit incident heeft **Frankrijk andere EU-landen opgeroepen om dergelijke overplaatsingen vanuit Italië op te schorten en heeft Frankrijk de grenscontroles versterkt met Italië**.¹⁸³

4.2.10 Spanje

Uit onderzoek van de BBC naar de **gebeurtenissen in Melilla**, waarbij in juni 2022 37 vreemdelingen om het leven kwamen en 77 nog vermist raakten, concludeert de BBC dat **Spanje ook verantwoordelijkheid draagt** voor de gebeurtenissen en bewijs heeft achtergehouden.¹⁸⁴ Verschillende experts van de UN en Amnesty International roepen tot actie en meer onderzoek, de Spaanse ombudsman is samen met het Openbaar Ministerie in Spanje de gebeurtenissen aan het onderzoeken.¹⁸⁵

4.2.11 Tsjechië

Op 26 september heeft **Tsjechië tijdelijke grenscontroles aangekondigd aan de grens met Slowakije**. De irreguliere migratie in Tsjechië is dit jaar met 1.200% gegroeid.¹⁸⁶

4.3 (Beleids)ontwikkelingen op EU-niveau

4.3.1 Kroatië nieuw Schengenland

Op een januari 2023 is Kroatië toegelaten tot de Schengen-zone. Roemenië en Bulgarije zullen voorlopig nog niet worden toegelaten, onder andere vanwege de migratieproblematiek. Oostenrijk (voor beide landen) en Nederland (voor Bulgarije) waren van mening dat de grenscontroles in deze landen niet voldoen aan de eisen.¹⁸⁷

177 Infomigrants, *EU top court rules against Hungarian asylum law – again*, 23 september 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

178 ECRE, *Balkan Route: Hungary Increasing Fence on Serbian Border Amid Ongoing Violence and Extended Controls, NGOs to Launch a Joint Action to Support Refugees Surviving Winter in Abandoned Buildings of Belgrade*, 4 november 2022, geraadpleegd 26 januari 2023.

179 ECRE, *Reception Crises: Hundreds of Asylum Seekers Left Without Accommodation in Ireland, Dutch Authorities Restrict Access to Ter Apel, NGOs Says Belgium Lacks Political Will for Shelter*, 16 september 2022, geraadpleegd 26 januari 2023.

180 Il Foglio, *Altro che ong, serve un piano europeo per l'Africa*. La versione di Minniti, 22 december 2022, geraadpleegd 26 januari 2023.

181 Aljazeera, *Italy tightens rules for asylum seeker rescue ships*, 29 december 2022, geraadpleegd op 8 februari 2023.

182 Volkskrant, *Migranten die wekenlang vastzaten op zee omdat Italië ze weigerde zoek in Frankrijk*, 18 november 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

183 France24, *France refuses to take in scores of asylum-seekers rescued in the Mediterranean*, 18 november 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

184 BBC, *How Spain looked on as dozens were crushed to death at its border*, 1 november 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

185 Euronews, *Spain's government under growing pressure over Melilla migrant tragedy*, 9 november 2022, geraadpleegd 20 februari 2023.

186 Reuters, *Czech government to start checks on Slovak border due to migration rise*, 26 september 2022, geraadpleegd 26 januari 2023.

187 NOS, *Bulgarije en Roemenië niet toegelaten tot Schengen-zone, Kroatië wel*, 8 december 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

4.3.2 Bosnië-en-Herzegovina kandidaat EU-lidmaatschap

De Europese Commissie heeft eind september Bosnië en Herzegovina voorgedragen als kandidaat EU-lidstaat. De kandidaatstelling is gebaseerd op verschillende aspecten, waaronder de hervorming van het migratiebeleid.^{188 189}

4.3.3 Samenwerkingsovereenkomst met Egypte

De EU heeft in het derde tertaal van 2022 een **samenwerkingsovereenkomst met Egypte gesloten op het gebied van migratie**. Egypte zal gaan werken aan een nieuw programma voor grensbeheer en ontvangt daarvoor 80 miljoen euro aan steun van de EU.¹⁹⁰

4.3.4 Verlenging tijdelijke bescherming

De tijdelijke bescherming voor ontheemden uit Oekraïne op grond van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming zal worden **verlengd tot in ieder geval 4 maart 2024**.¹⁹¹

4.3.5 Frontex

Eind september hebben de EU en Noord-Macedonië aangekondigd dat de operationele **activiteiten van Frontex in Noord-Macedonië versterkt** zullen worden.¹⁹² In november zijn ook **onderhandelingen met Albanië, Servië, Bosnië en Herzegovina en Montenegro** gestart om de samenwerking met Frontex uit te breiden.¹⁹³ Verder is de Europese ombudsman in oktober een onderzoek gestart naar hoe Frontex en de European External Action Service (EEAS) risico's op mensenrechtenschendingen analyseren voordat zij assisteren met grensbeheer in derde landen.¹⁹⁴ Marechausseecommandant **Hans Leijtens is 20 december aangewezen als nieuwe directeur van Frontex** en wil Frontex een andere koers laten inslaan.¹⁹⁵

4.3.6 Overig

In 2022 heeft het Verenigd Koninkrijk een uitzonderlijke groei in gevaarlijke vormen van migratie over het kanaal gezien. Naar aanleiding hiervan is een **overeenkomst tussen Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk** geïntroduceerd om migratie over het kanaal van Frankrijk naar het Verenigd Koninkrijk te stoppen. Het plan is momenteel in de afrondingsfase.¹⁹⁶ Verder heeft het **Hoge Gerechtshof in Londen geoordeeld dat het plan van het Verenigd Koninkrijk om vreemdelingen de asielprocedure te laten doorlopen in Rwanda legaal is**.¹⁹⁷

188 European Commission, [Key findings of the 2022 Report on Bosnia and Herzegovina](#), 12 oktober 2022, geraadpleegd op 26 jan 2023.

189 Politico, [European Commission recommends candidate status for Bosnia and Herzegovina](#), 12 oktober 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

190 Infomigrants, [EU and Egypt sign agreement to control migration flows](#), 31 oktober 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

191 Brief van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, 14 oktober 2022, kenmerk: 4253233.

192 European Commission, [Border management: EU signs agreement with North Macedonia](#), 26 oktober 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

193 European Council, [Border management: Council authorises the opening of negotiations with four Western Balkans partners on Frontex cooperation](#), 18 november 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

194 European Ombudsman, [How the European Border and Coast Guard Agency \(Frontex\) assesses the potential human rights risk and general impact before providing assistance to non-EU countries to develop surveillance capabilities](#), 5 oktober 2022, geraadpleegd op 26 januari 2023.

195 De Telegraaf, [Hans Leijtens wil als nieuwe topman van Frontex schoon schip maken](#), 19 januari 2023, geraadpleegd op 8 feb 2023.

196 GOV.UK, [UK-France joint statement: enhancing co-operation against illegal migration](#), 14 november 2022, geraadpleegd 26 januari 2023.

197 Deutsche Welle, [UK court rules Rwanda deportations plan lawful](#), 19 december 2022, geraadpleegd 26 januari 2023.